

**Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Baudžiamosios justicijos katedra**

Beno Žulio,
V kurso, baudžiamosios justicijos
studijų šakos studento

Magistro darbas

**Bausmės vykdymo atidėjimas
Suspension of the Punishment Execution**

Vadovė: doc. dr. Justyna Levon
Recenzentas: partnerystės doc. Artūras Pažarskis

Vilnius
2025

ANOTACIJA IR PAGRINDINIAI ŽODŽIAI

Šiame darbe analizuojama bausmės samprata ir jos tikslai, išskiriami svarbiausi bausmės požymiai. Siekiama atskleisti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 75 ir 92 straipsniuose įtvirtinto bausmės vykdymo atidėjimo instituto sampratą. Analizuojamas arešto bausmės vykdymo atidėjimo institutas, nagrinėjamas arešto bausmės vykdymo atidėjimo tikslingumas, reikalingumas. Analizuojant teismų praktiką apibrėžiamos bausmės vykdymo atidėjimo pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 75 straipsnio 4 dalį taikymo ribos. Atsižvelgiant į naujausią teismų praktiką, nagrinėjama dalinio bei visiško bausmės vykdymo atidėjimo taikymo problematika.

Pagrindiniai žodžiai: bausmė, bausmės tikslai, areštas, laisvės atėmimas, dalinis atidėjimas, visiškas atidėjimas.

This paper analyses the concept of punishment and its purposes, and identifies the most important features of punishment. The aim of the paper is to explain the concept of the institute of suspension of the punishment execution as written in Articles 75 and 92 of the Criminal Code of the Republic of Lithuania. This paper analyses the institute of deferral of the execution of a custodial sentence, and analyses its expediency and necessity. The analysis of the case-law defines the limits of the application of suspension of the punishment execution under Article 75(4) of the Criminal Code of the Republic of Lithuania. The paper examines problems of partial and full suspension of punishment execution based on latest case-law.

Keywords: punishment, purposes of the punishment, arrest, imprisonment, partial suspension, total suspension.

TURINYS

ĮŽANGA.....	2
1. BAUSMĖS VYKDYMO ATIDĖJIMO INSTITUTAS	5
1.1. Bausmė samprata ir tikslai	5
1.2. Bausmės vykdymo atidėjimo samprata	9
2. BAUSMĖS VYKDYMO ATIDĖJIMO RŪŠYS	12
2.1. Arešto bausmės vykdymo atidėjimas	12
2.2. Visiškas laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas	22
2.3. Dalinis laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas	28
IŠVADOS.....	37
ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	38
SANTRAUKA.....	46
SUMMARY	47

IŽANGA

Temos aktualumas. Bausmės vykdymo atidėjimas galimas tik tada, kai teismas apkaltinamuoju nuosprendžiu asmeniui skiria arešto arba laisvės atėmimo bausmės. Bausmės vykdymo atidėjimo institutas reglamentuojamas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 75 ir 92 straipsniai (Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas, 2003). Pažymėtina, kad šie BK straipsniai įstatymų leidėjo iniciatyva yra dažnai keičiami, ieškant pačio geriausio varianto ir siekiant sumažinti kalinių skaičių Lietuvoje. BK 75 straipsnis nuo BK priėmimo, t. y. nuo 2000 m., keistas ir pildytas net 8 kartus, o BK 92 straipsnis – 5 kartus¹.

Pasirinkta tema, autoriaus nuomone, yra ypatingai aktuali, dėl paskutiniųjų BK pakeitimų. Vėliausi BK pakeitimai įsigaliojo 2025 m. vasario 1 d. Buvo padaryti šie pakeitimai: panaikinta sąlyga, kad arešto bausmė gali būti atidėta tik, kai asmuo yra pirmą kartą nubaustas šia bausme, įtrauktas BK skirsnis, kuriame už įtvirtintų sunkių nusikaltimų padarymą bausmės vykdymas yra negalimas, praplėstos instituto taikymo ribos, įtraukta sąlyga, kad bausmės vykdymas gali būti atidedamas jei jos vykdamas prieštarauja teisingumo principui.

Pažymėtina, kad visuomenėje bausmės vykdymo atidėjimo institutas yra sutapatinamas su kitu institutu, susijusiu su bausmės vykdymu, t. y. lygtiniu paleidimu iš laisvės atėmimo įstaigų vietos, kurį reglamentuoja Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 13 skirsnis (Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas, 2003). Pavyzdžiui, straipsnyje dėl teisėjų korupcijos bylos, kuri susilaukė didelio visuomenės dėmesio, žurnalistai klaidingai pateikia bausmės vykdymo atidėjimo institutą. Straipsnyje pateikiama, kad „skirtas lygtinis laisvės atėmimas“, taigi pateikiama sąvoka, kuri neegzistuoja ir taip yra klaidinama visuomenė (Malinauskui korupcijos byloje skirta..., 2025). Kitame straipsnyje, buvo nurodyta, kad „nutarta skirti lygtinį 3 metų laisvės atėmimą, bausmę atidedant 2 metams“, šiuo atveju, taip pat pateikta neegzistuojanti sąvoka, kuri kartu sumaišyta ir su bausmės vykdymo atidėjimu (Milžiniško atgarsio sulaukusioje teisėjų korupcijos..., 2025). Šiuose straipsniuose žurnalistai turėjo pateikti, kad buvo skirta laisvės atėmimo bausmė ir jos vykdymas atidėtas.

¹ BK 75 straipsnis keistas ir pildytas 2003 m. balandžio 10 d. įstatymu Nr. IX-1495, 2004 m. liepos 5 d. įstatymu Nr. IX-2314, 2007 m. birželio 28 d. įstatymu Nr. X-1233, 2011 m. gruodžio 22 d. įstatymu Nr. XI-1861, 2015 m. kovo 19 d. įstatymu Nr. XII-1554, 2017 m. rugsėjo 28 d. įstatymu Nr. XIII-653, 2019 m. birželio 27 d. įstatymu Nr. XIII-2263, 2024 m. balandžio 25 d. įstatymu Nr. XIV-2573. BK 92 straipsnis keistas ir pildytas 2003 m. balandžio 10 d. įstatymu Nr. IX-1495, 2004 m. liepos 5 d. įstatymu Nr. IX-2314, 2011 m. gruodžio 22 d. įstatymu Nr. XI-1861, 2019 m. birželio 27 d. įstatymu Nr. XIII-2263, 2024 m. balandžio 25 d. įstatymu Nr. XIV-2573.

Darbo tikslas. Išanalizuoti bausmės vykdymo atidėjimo instituto sampratą, rūšis bei taikymo problematiką.

Darbo uždaviniai:

1. Atskleisti bausmės sampratą ir tikslus.
2. Atskleisti bausmės vykdymo atidėjimo sampratą.
3. Išanalizuoti arešto bausmės vykdymo atidėjimo taikymo sąlygas ir teismų praktikoje kylančią problematiką.
4. Išanalizuoti visiško laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimo taikymo sąlygas ir teismų praktikoje kylančią problematiką.
5. Išanalizuoti dalinio laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimo taikymo sąlygas ir teismų praktikoje kylančią problematiką.

Objektas. Bausmės vykdymo atidėjimo instituto teisinis reguliavimas Lietuvoje, nagrinėjant naujausią teismų praktiką bei lyginant bausmės vykdymo atidėjimo instituto taikymą pilnamečiams ir nepilnamečiams.

Tyrimo metodai. Šiame darbe naudojami šie metodai: teisės aktų analizės, lyginamasis, loginis.

1. Teismų praktikos analizės – taikoma pateikiant aktualiausia teismų praktiką, taikant bausmės vykdymo atidėjimo institutą.
2. Lyginamasis – taikomas atliekant istorinio pobūdžio analizę lyginant skirtingas BK 75 ir 92 straipsnių redakcijas bei lyginant bausmės vykdymo atidėjimo institutą pilnamečiams ir nepilnamečiams kartu.
3. Loginis – naudojamas apibendrinant pateiktą informaciją apie bausmės sampratą ir bausmės vykdymo atidėjimą bei teismų praktiką.

Darbo originalumas. Atsižvelgiant į tai, kad 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojo BK pakeitimai, kuriais buvo pakeisti BK 75 ir 92 straipsniai, darbe analizuojama naujausia BK redakcija. Apžvelgiama naujausia teismų praktika, suformuota po 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojusių BK pakeitimų, dėl bausmės vykdymo atidėjimo instituto taikymo bei darbe siekiama nustatyti aplinkybes, lemiančias teismų sprendimus atidėti arba neatidėti bausmės vykdymo. Šiame darbe aptariamas naujai BK įtvirtinto bausmės vykdymo atidėjimo pagrindas – kai bausmės vykdymas prieštarauja teisingumo principui, šio pagrindo taikymo

galimybės ir ribos. Per pastaruosius 5 metus buvo apginti 2 magistro darbai susiję su bausmės vykdymo atidėjimo institutu. 2022 m. Vilniaus universitete Teisės fakultete Rugilė Stumburevičiūtė apgynė magistro darbą tema „Bausmių vykdymo atidėjimas“, 2023 m. Vilniaus universitete Teisės fakultete Violeta Monkevič apgynė magistro darbą tema „Bausmės vykdymo atidėjimo pilnamečiams problematika“.

Svarbiausi šaltiniai. Vienas iš svarbiausių šio darbo šaltinių, analizuojant bausmės vykdymo atidėjimo institutą, buvo naujausia teismų praktika, suformuota po 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojusių BK pakeitimų. Šiame darbe buvo išanalizuota tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT), tiek Lietuvos apeliacinio teismo, tiek apygardų teismų ir apylinkių teismų praktika. Taip pat pateikiami Lietuvos kalėjimų tarnybos statistiniai duomenys apie arešto bausmės vykdymo atidėjimo taikymą. Siekiant atskleisti įstatymų leidėjo nustatyto reguliavimo tikslus, analizuojami BK pakeitimų įstatymų aiškinamieji raštai. Darbe remiamasi skirtingų autorių G. Švedo, J. Levon, V. Piesliako, R. Drakšo moksliniais darbais siekiant atskleisti bausmės sampratą, bausmės tikslus, bausmės vykdymo atidėjimo sampratą bei analizuojant bausmės vykdymo atidėjimo rūšis.

1. BAUSMĖS VYKDYMO ATIDĖJIMO INSTITUTAS

1.1. Bausmė samprata ir tikslai

Bausmė yra viena iš baudžiamosios atsakomybės įgyvendinimo formų. BK 41 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad bausmė – tai valstybės prievartos priemonė, skiriama teismo nuosprendžiu asmeniui, padariusiam nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą. Bausmės esmė yra nusikalstamą veiką padariusio asmens nubaudimas (Švedas *et al.* 2020, p. 66). Bausmės turinį sudaro tam tikrų teisių ar laisvių atėmimas, suvaržymas bei specialiųjų pareigų nustatymas (Švedas *et al.*, 2020, p. 66). Galima išskirti ir kitokią bausmės sampratą, pavyzdžiui, Alfonsas Vaišvila nurodo, kad bausmė, savo tiesiogine paskirtimi, yra tik techninė teisingumo vykdymo priemonė (Vaišvila, 2004, p. 11).

Pažymėtina, kad bausmė pasireiškia konkrečiomis jos rūšimis (Švedas *et al.*, 2020, p. 66). BK 42 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos šios bausmės rūšys: 1) viešieji darbai; 2) bauda; 3) laisvės apribojimas; 4) areštas; 5) terminuotas laisvės atėmimas; 6) laisvės atėmimas iki gyvos galvos. BK 43 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos bausmės rūšys, kurios gali būti skiriamos juridiniams asmenims.

Mokslinėje doktrinoje vieningai išskiriami bausmės požymiai. Vytautas Piesliakas pažymi, kad bausmė yra valstybės prievartos priemonė, kurios esmė yra nubaudimas bei išskiria šiuos bausmės požymius: 1) skiriama tik teismo; 2) tik Lietuvos Respublikos vardu; 3) tik teismo apkaltinamuoju nuosprendžiu; 4) tik už nusikalstamą veiką; 5) bausmė užtraukia teistumą (Piesliakas, 2008, p. 207-208). Romualdo Drakšo nuomone, bausmė yra valstybės prievartos priemonė, kurios esmė yra nubaudimas bei nuteistojo teisių ir laisvių apribojimas visuomenės labui. Be kita ko, pažymėtini šie bausmės požymiai: 1) bausmės pagrindas – tai asmens padaryta nusikalstama veika; 2) individualumas; 3) užtraukianti teistumą (Drakšas, 2004, p. 38). Pažymėtina, kad Gintaras Švedas išskiria šiuos bausmės požymius:

- 1) Bausmės skyrimo pagrindas ir tvarka. Bausmė gali būti skiriama už nusikalstamos veikos, įtvirtintos BK, padarymą, be kita ko, skirti bausmę gali tik teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso normomis ir priimdamas apkaltinamąjį nuosprendį;
- 2) Bausmės paskirtis. BK 41 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti įstatymų leidėjo nustatyti bausmės tikslai, kurie turi būti pasiekiami skiriant asmeniui bausmę;
- 3) Bausmės oficialumas ir viešumas. Teismas priima apkaltinamąjį nuosprendį Lietuvos Respublikos vardu ir jį paskelbia viešai. Tais atvejais, kai baudžiamasis

procesas yra neviešas, apkaltinamojo nuosprendžio rezoliucinė dalis turi būti skelbiama viešai;

- 4) Individualumas. Bausmė yra skiriama konkrečiam asmeniui, padariusiam nusikalstamą veiką. Teismo paskirtą bausmę privalo atlikti tik pats nuteistasis;
- 5) Sukeliami teisiniai padariniai. Bausmė asmeniui užtraukia teistumą, kuris riboja tam tikras asmens teises, pavyzdžiui, teistas asmuo negalėtų būti skiriamas teisėju. Taip pat, tais atvejais, kai asmuo, kuris buvo teistas ir teistumui dar neišnykus, padaro naują nusikalstamą veiką, jis tampa recidyvistu (Švedas *et al.*, 2020, p. 67-68). Taigi, teisės doktrinoje požiūris į bausmę ir jos svarbiausius požymius sutampa.

Bausmės tikslai – tai galutinis rezultatas, kurio valstybė siekia nustatydama bei taikydama bausmes (Švedas *et al.*, 2020, p. 68). Bausmės tikslai yra vienas svarbiausių baudžiamosios teisės klausimų, kuriuos bandė spręsti ir baudžiamosios teisės teorijos pradininkai, pavyzdžiui, Čezarė Bekarija teigė, kad bausme yra siekiama dviejų tikslų – nusikaltėlio pataisymo ir nusikaltimų prevencijos tikslų (Bekarija, 1939 cituota Švedas, 2006, p. 141). BK 41 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti 5 bausmės tikslai, kurių valstybė siekia, taikydama bausmes. Įstatymų leidėjo įtvirtinti bausmės tikslai yra išdėstyti nuoseklia tvarka, atsižvelgiant į jų įgyvendinimo eiliškumą (Švedas *et al.*, 2020, p. 69). Bausmės tikslus galima skirstyti į tris grupes:

- 1) Bausmės tikslai, kurie yra keliami visiems visuomenės nariams;
- 2) Bausmės tikslai, kurie keliami tik nusikaltusiems asmenims;
- 3) Bausmės tikslai, kurie yra keliami teismui (Piesliakas, 2008, p. 209).

Tačiau teisės doktrinoje galima rasti ir kitokį bausmės tikslų skirstymą. Pagal Alfonsą Vaišvilą bausmės tikslus, įtvirtintus BK 41 straipsnio 2 dalyje, galima skirstyti į dvi grupes: 1) neteisiniai bausmės tikslai; 2) teisiniai bausmės tikslai (Vaišvila, 2004, p. 10). Prie teisinių priskiriami BK 41 straipsnio 2 dalies 2, 3, 5 punktuose įtvirtinti tikslai, o BK 41 straipsnio 2 dalies 1 ir 4 punktuose įtvirtinti tikslai priskiriami neteisiniais tikslams (Vaišvila, 2004, p. 10).

BK 41 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinta, kad bausme yra siekiama sulaikyti asmenis nuo nusikalstamų veikų darymo. Šis bausmės tikslas baudžiamosios teisės doktrinoje yra apibrėžiamas bendrąja prevencija (Švedas *et al.*, 2020, p. 69). Tikslas yra skirtas visiems visuomenės nariams, nes juo yra siekiama atgrasyti asmenis nuo nusikalstamų veikų darymo (Piesliakas, 2008, p. 209). Pažymėtina, kad šis bausmės tikslas yra priemonė, kuria siekiama kitų asmenų informavimo, įspėjimo, kad jie nedarytų nusikalstamų veikų (Švedas *et al.*, 2022, p. 70).

BK 41 straipsnio 2 dalies 2 punkte įtvirtinta, kad bausme yra siekiama nubausti nusikalstamą veiką padariusį asmenį. Taigi, nors Gintaras Švedas ir Vytautas Piesliakas išskiria, kad bausmės esmė yra nubaudimas, tačiau Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjas, kaip vieną iš bausmės tikslų, tiesiogiai įtvirtino – asmens, padariusio nusikalstamą veiką nubaudimą. Asmens nubaudimas yra siejamas su asmeniui tenkančiais išgyvenimais, nepatogumais, praradimais, nuostoliais (Piesliakas, 2008, p. 210). Alfonsas Vaišvila pažymi, kad tikrasis ir tiesioginis tikslas yra nubausti nusikaltusį asmenį ir taip jo atžvilgiu įvykdyti teisingumą (Vaišvila, 2004, p. 11).

BK 41 straipsnio 2 dalies 3 punkte įtvirtinta, kad bausme yra siekiama atimti ar apriboti nuteistam asmeniui galimybę daryti naujas nusikalstamas veikas. Vytautas Piesliakas teigia, kad nubaudimo tikslas yra būdingas visoms bausmėms, įtvirtintoms BK, o atėmimas galimybės daryti naujas nusikalstamas veikas yra būdingas tik tam tikroms bausmėms. Pažymėtina, kad šis tikslas būdingas tik laisvės atėmimo ir iš dalies laisvės apribojimo bausmei (Piesliakas, 2008, p. 210). Tačiau, manytina, kad ir arešto bausmė atima galimybę nuteistajam daryti naujas nusikalstamas veikas, nes ši bausmės rūšis, nors ir neilgam laikui, tačiau apriboja asmens galimybę daryti naujas nusikalstamas veikas.

BK 41 straipsnio 2 dalies 4 punkte įtvirtinta, kad bausme yra siekiama paveikti bausmę atlikusius asmenis, kad jie laikytųsi įstatymų ir daugiau nenusikalstų. Šis bausmės tikslas baudžiamosios teisės doktrinoje yra apibrėžiamas specialiąja arba individualiąja prevencija (Švedas *et al.*, 2020, p. 70). Šiuo bausmės tikslu siekiama ne tik nubausti asmenį, bet ir priversti asmenį susimąstyti dėl padaryto poelgio žalingumo ir nepriimtino, ir apgalvoti, ar verta daryti naujas nusikalstamas veikas bei siekti, kad asmuo gerbtų visuomenėje vyraujančią tvarką (Piesliakas, 2008, p. 210). Pažymėtina, kad šis tikslas yra labai svarbus, kai asmenims už nusikalstamas veikas skiriama laisvės atėmimo bausmė. Laisvės atėmimo bausmės metu valstybė įsipareigoja taikyti tokias priemones, kurios asmeniui atlikus bausmę leistų grįžti į visuomenę ir laikytis nustatytos tvarkos (Abramavičius *et al.*, 2004, p. 265).

BK 41 straipsnio 2 dalies 5 punkte įtvirtinta, kad bausme yra siekiama užtikrinti teisingumo principo įgyvendinimą. Teisingumas – teisingas baudžiamasis įstatymas, sudarantis sąlygas formuoti vienodą teismų praktiką (Švedas *et al.*, 2020, p. 71). Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) yra pažymėjęs, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas prigimtinio teisingumo principas suponuoja tai, kad baudžiamajame įstatyme nustatytos bausmės turi būti teisingos. Teisingumo ir teisinės valstybės konstituciniai principai reiškia, kad valstybės taikomos priemonės turi būti adekvačios siekiamam tikslui. Pabrėžtina, kad už nusikalstamas veikas negalima

nustatyti tokių bausmių ir tokių jų dydžių, kurie būtų akivaizdžiai neadekvatūs nusikalstamai veikai ir bausmės paskirčiai (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. birželio 10 d. nutarimas). Minėti reikalavimai, kylantis iš konstitucinio teisingumo principo, yra įtvirtinti BK 41 straipsnio 2 dalies 5 punkte, 54 straipsnio 3 dalyje (Šiaulių apygardos teismo 2024 m. birželio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-175-951/2024).

Pažymėtina, kad teismas konkrečiam asmeniui, padariusiam nusikalstamą veiką, individualizuodamas bausmę užtikrina teisingumo principo įgyvendinimą (Drakšas, 2004, p. 35).

Teismas, skirdamas bausmę, turi vadovautis bendraisiais bausmės skyrimo pagrindais, kurie įtvirtinti BK 54 straipsnyje. BK 41 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta bausmės tikslų visuma sudaro vieningą bausmės paskirtį, o teisingumo principo įgyvendinimas užtikrina nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui skiriamos bausmės individualizavimą (Šiaulių apygardos teismo 2024 birželio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-175-951/2024). LAT praktikoje pažymima, kad teismo skiriama bausmė turi atitikti BK 41, 54 ir kituose straipsniuose įtvirtintus reikalavimus skiriamai bausmei. Skirdamas bausmę teismas turi vertinti visas bylos aplinkybes, susijusias su padaryta nusikalstama veika ir su nuteistojo asmenybe: nusikalstamos veikos pavojingumo pobūdį, laipsnį, nuteistojo asmenybės teigiamas ir neigiamas savybes, jo elgesį šeimoje ir visuomenėje, polinkius, nusikalstamos veikos padarymo priežastis, elgesį po nusikalstamos veikos padarymo, t. y. vertinti, ar jis supranta padarytų nusikalstamų veikų pavojingumą ir kritiškai vertina savo elgesį, pripažįsta kaltę, neneigė jos ir ikiteisminio tyrimo metu, nesistengė išvengti atsakomybės, savo elgesiu po nusikalstamos veikos padarymo siekė įrodyti, jog ateityje nedarys kitų veikų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-197-719/2022). LAT yra ne kartą pažymėjęs, kad skiriant bausmę ypatingai svarbu įvertinti asmens, padariusio nusikalstamą veiką, asmenybę, nes būtent tai lemia, ar bus pasiekti bausmės tikslai, įtvirtinti BK 41 straipsnio 2 dalyje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-396-746/2016²).

Taigi, bausmė yra valstybės prievartos priemonė, kurios esmė yra asmens nubaudimas. Bausmė gali būti skiriama tik teismo apkaltinamuoju nuosprendžiu ir tik asmeniui, kuris padarė nusikalstamą veiką. Siekiant užtikrinti, kad bausmė pasiektų BK 41

² Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-179-693/2017, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-244-976/2021.

straipsnio 2 dalyje įtvirtintus tikslus, bausmė turi riboti nuteistojo teises ir laisves. Teismai turi užtikrinti, kad nuteistam asmeniui būtų paskirta teisinga bausmė, t. y. teismai, sprenddami dėl bausmės skyrimo, turi atsižvelgti į LAT praktikoje plėtojamą aplinkybių sąrašą.

1.2. Bausmės vykdymo atidėjimo samprata

Bausmės vykdymo atidėjimo institutas susiformavo XIX amžiaus pabaigoje ir pirmą kartą įvestas 1888 m. gegužės 31 d. Belgijoje (Pradel, 2001, p. 531). Šis institutas nebuvo naujovė ir 2003 m. gegužės 1 d. įsigaliojusiam BK. Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos baudžiamajame kodekse taip pat buvo įtvirtintas šis institutas (Simanaitytė, 2016, p. 201). Bausmės vykdymo atidėjimas bendriausia prasme yra BK bendrosios dalies institutas. Bausmės vykdymo atidėjimo samprata, kitaip nei bausmės samprata, nėra tiesiogiai įtvirtinta BK. Dėl šios priežasties bausmės vykdymo atidėjimo samprata yra formuoja teisės doktrinoje bei teismų praktikoje.

Bausmės vykdymo atidėjimas apibrėžiamas kaip sąlyginė atleidimo nuo bausmės rūšis, kai nuteistajam atidedamas paskirtos bausmės vykdymas nustatant bandomąjį laikotarpį, per kurį turi būti vykdomos teismo nustatytos baudžiamojo poveikio priemonės ir pareigos (Švedas et al., 2020, p. 241). Bausmės vykdymo atidėjimas pilnamečiams reglamentuojamas BK 75 straipsnyje, o nepilnamečiams – BK 92 straipsnyje. Pažymėtina, kad bausmės vykdymo atidėjimas vertinamas kaip papildoma baudžiamosios atsakomybės įgyvendinimo forma, nes bausmės vykdymo atidėjimas nėra subjektyvi nuteistojo teisė (Švedas, 2024, p. 28). LAT praktikoje yra pabrėžiama, kad net ir esant visoms BK 75 straipsnyje įtvirtintoms sąlygoms, teismas neprivalo atidėti bausmės vykdymo, nes tai yra teismo teisė, o ne pareiga (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-64-495/2020).

Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad įstatymų leidėjas, naudodamasis plačia diskrecija spręsti valstybės baudžiamosios politikos klausimus, baudžiamajame įstatyme nustatytu teisiniu reguliavimu turi sudaryti prielaidas teismui, atsižvelgus į visas bylos aplinkybes, nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui paskirti teisingą bausmę, taip pat išimtiniais atvejais paskirti švelnesnę, negu įstatymo numatyta, bausmę, be to baudžiamajame įstatyme taip pat gali būti numatyta galimybė teismui atidėti paskirtos bausmės vykdymą, kai tai yra teisinga, atsižvelgiant į padarytos nusikalstamos veikos sunkumą, kaltininko asmenybę, jo baudžiamąją atsakomybę lengvinančias ir kitas bylos aplinkybes (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutarimas).

Gintaras Švedas bausmės vykdymo atidėjimą apibrėžia, kaip vieną iš baudžiamosios atsakomybės įgyvendinimo formų (Švedas *et al.*, 2019, p. 72-73). Vytautas Piesliakas taip pat bausmės vykdymo atidėjimą apibrėžia, kaip baudžiamosios atsakomybės formą (Piesliakas, 2008, p. 180). LAT praktikoje yra pažymima, kad bausmės vykdymo atidėjimo institutas yra viena iš baudžiamosios atsakomybės įgyvendinimo formų. Be to, tai vienas efektyviausių racionalios baudžiamosios politikos instrumentų, leidžiančių kontroliuoti nusikalstamas veikas padariusių asmenų elgesį laisvėje, neardant jų socialinių ir ekonominių ryšių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-8-788/2018³).

Bausmės vykdymo atidėjimas yra bausmės individualizavimo forma bei viena iš probacijos formų (Simanaitytė, 2016, p. 201). Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad probacija, tai sąlyginė alternatyva paskirtai arešto ar laisvės atėmimo bausmei, kurios metu vykdoma probuojamojo priežiūra (Lietuvos Respublikos probacijos įstatymas, 2012). Probacija yra siekiama užtikrinti veiksmingą asmenų resocializaciją ir mažinti jų recidyvą, kad asmuo atlikęs probaciją savo gyvenimą tėtų teisėtais būdais ir priemonėmis bei laikytųsi visuomenėje vyraujančių taisyklių (Švedas *et al.*, 2020, p. 253). LAT praktikoje taip pat formuojama nuostata, kad bausmės vykdymo atidėjimas yra išimtinė bausmės įgyvendinimo nuostata, kuri galima, kai bylos aplinkybių visuma neleidžia abejoti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus jos atlikimo ar atlikus tik jos dalį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-18-697/2023).

Vytas Milius bausmės vykdymo atidėjimą tapatina su poveikio priemone (Abramavičius *et al.*, 2004, p. 400). Tačiau negalima būtų pritarti šiai nuomonei, nes BK įtvirtintos dvi poveikio priemonių rūšys: baudžiamojo poveikio priemonės ir auklėjamojo poveikio priemonės. Baudžiamojo poveikio priemonės įtvirtintos BK 67 straipsnio 2 dalyje ir tarp jų nėra įvardinta tokia baudžiamojo poveikio priemonė, kaip bausmės vykdymo atidėjimas. Auklėjamojo poveikio priemonės įtvirtintos BK 82 straipsnio 1 dalyje, kurioje taip pat nėra paminėtas bausmės vykdymo atidėjimas. Todėl nesutiktina su Vyto Miliaus nuomone, kad bausmės vykdymo atidėjimas yra poveikio priemonė. Taip pat pažymėtina, kad bausmės vykdymo atidėjimo negalima tapatinti su atleidimo nuo bausmės institutu, nors šie institutai yra įtvirtinti tame pačiame BK skyriuje, tačiau jų galimi taikymo pagrindai yra skirtingi.

³ Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-180-1073/2019, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje Nr. 2K-268-693/2019, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-147-788/2022.

Taip pat pažymėtina, kad bausmės vykdymo atidėjimo institutas leidžia teismui įvairiais būdais siekti BK 41 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų bausmės tikslų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-268-942/2017). Atidedant bausmės vykdymą, kaip ir neatidedant, yra pasiekiamas vienas svarbiausių baudžiamosios atsakomybės elementų – nuteistojo ir jo padarytos nusikalstamos veikos pasmerkimas valstybės vardu (Švedas *et al.*, 2019, p. 73).

Taigi, vieni autoriai bausmės vykdymo atidėjimą apibrėžia kaip sąlyginę atleidimo nuo bausmės rūšį, kiti kaip vieną iš baudžiamosios atsakomybės formų, dar kiti mano, kad bausmės vykdymo atidėjimas yra poveikio priemonė. Darbo autoriaus nuomone, bausmės vykdymo atidėjimas – tai baudžiamosios atsakomybės forma, kurios esmę sudaro teismo paskirtos bausmės visiškas arba dalinis atidėjimas, teismui nustatant nuteistajam laikotarpį, per kurį asmuo turi vykdyti paskirtas baudžiamojo poveikio priemones ir pareigas.

2. BAUSMĖS VYKDYMO ATIDĖJIMO RŪŠYS

2.1. Arešto bausmės vykdymo atidėjimas

Areštas – tai bausmė, kurios esmė yra trumpalaikis nuteistojo izoliavimas nuo visuomenės (Švedas et al., 2020, p. 86). Arešto bausmę reglamentuoja BK 49 straipsnis. BK 49 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad arešto bausmė gali būti skiriama tik tais atvejais, kai BK specialiosios dalies straipsnio sankcijoje yra tiesiogiai nurodoma arešto bausmė. BK numatytos 288 nusikalstamų veikų sudėtys, už kurių padarymą asmuo teismo sprendimu gali būti nubaustas arešto bausme⁴. Lietuvoje 2021 m. teismai iš viso skyrė 15440 bausmes, 2022 m. – 15542 bausmes, 2023 m. – 14946 bausmes, iš jų 2021 m. 3064 arešto bausmes, 2022 m. – 3300, 2023 m. – 3132. Taigi, arešto bausmė 2021 metais sudarė apie 19,8 procentų visų teismų skirtų bausmių, 2022 m. – 21,2 procentų, 2023 m. – 20,9 procentų. Iš pateiktų duomenų matyti, kad arešto bausmės skyrimas yra stabilus (Lietuvos teismai. Veiklos ataskaita, 2024). 2018 – 2020 m. arešto bausmė buvo tik ketvirtoje vietoje pagal teismų skiriamų bausmių populiarumą (Švedas, Levon, 2022, p. 12). 2021 – 2023 m. arešto bausmė taip pat buvo tik ketvirtoje vietoje tarp teismų skiriamų bausmių. Tačiau didžiausias skirtumas tarp teismų skiriamų bausmių buvo tarp baudos bausmės ir arešto bausmės. O minimalus skirtumas tarp teismų skirtų bausmių buvo tarp laisvės atėmimo, arešto ir laisvės apribojimo bausmių. Pavyzdžiui 2023 m. baudos bausmė skirta 4500 asmenims, areštas – 3132 asmenims, laisvės atėmimo bausmė – 3371 asmenims, laisvės apribojimas – 3291 asmenims (Lietuvos teismai. Veiklos ataskaita, 2024).

Arešto bausmės vykdymo atidėjimas pilnamečiams yra reglamentuojamas BK 75 straipsnio 1 dalyje, o nepilnamečiams – BK 92 straipsnio 1 dalyje. Arešto bausmės vykdymo atidėjimo institutas 2020 m. buvo pritaikytas 11 asmenų (Nuteistųjų arešto bausme skaičiaus, sudėtie..., 2021 cituota Švedas, Levon, 2022, p. 12). 2021 m. Lietuvoje arešto bausmė buvo atidėta 3 asmenims (Nuteistųjų arešto bausme skaičiaus, sudėties..., 2022). 2022 m. arešto bausmės vykdymas buvo atidėtas 2 asmenims (Nuteistųjų arešto bausme skaičiaus, sudėties..., 2023), 2023 m. 3 asmenims (Nuteistųjų arešto bausme skaičiaus, sudėties..., 2024). Iš pateiktų duomenų galima spręsti, kad arešto bausmės vykdymo atidėjimo institutas nėra dažnai taikomas.

BK 75 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad asmeniui, kuris yra nuteistas arešto bausme, teismas gali atidėti šios bausmės vykdymą nustatydamas terminą nuo 3 mėnesių iki 1 metų. Pažymėtina, kad anksčiau galiojęs teisinis reguliavimas numatė, kad arešto bausmės

⁴ Pastaba. Skačiuota darbo autoriaus, galima 1-5 nusikalstamų veikų sudėčių paklaida.

vykdymą teismas gali atidėti tik tokiu atveju, kai asmuo buvo pirmą kartą nubaustas arešto bausme (Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas, 2020 m. liepos 1 d. redakcija). Dėl tokio teisinio reguliavimo kildavo problematika, nes nebuvo tiksliai įtvirtinta, kokių atveju yra laikoma, kad asmuo yra pirmą kartą nubaudžiamas arešto bausme. Žemesnės instancijos teismų praktika šiuo klausimu buvo nevienoda (Švedas, Levon, 2022 p. 14). Tačiau LAT 2021 metų lapkričio 16 d. nutartyje suvienodino teismų praktiką ir nustatė, kad pirmą kartą nuteisiamu arešto bausme laikytinas toks asmuo, kuriam anksčiau apkaltinamuoju nuosprendžiu nebuvo paskirta arešto bausmė arba nors ir buvo apkaltinamuoju nuosprendžiu paskirta arešto bausmė, tačiau iki naujos nusikalstamos veikos padarymo teistumas jam išnyko arba buvo panaikintas įstatymų nustatyta tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-192-511/2021). Pavyzdžiui, Šiaulių apygardos teismas 2025 m. sausio 28 d. nutartyje nustatė, kad nėra pagrindo nuteistajam S. M. taikyti paskirtos arešto bausmės vykdymo atidėjimo, nes asmuo turi neišnykusį ir nepanaikintą teistumą (Šiaulių apygardos teismo 2025 m. sausio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-23-519/2025). Taigi, 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojęs teisinis reguliavimas palengvina nuteistųjų padėtį, nes iš baudžiamojo įstatymo nustatytų sąlygų, kurioms esant asmeniui gali būti taikomas arešto bausmės vykdymo atidėjimas, yra pašalinta sąlyga, kad asmuo turi būti pirmą kartą nubaustas arešto bausme.

Įstatymų leidėjo požiūris į galimybę atidėti arešto bausmės vykdymą nuo BK sudarymo kito. Pirminėje BK redakcijoje, kuri įsigaliojo 2003 m. gegužės 1 d., buvo įtvirtinta, kad teismas asmeniui gali atidėti arešto bausmės vykdymą, tačiau 2004 m. liepos 5 d. įstatymu Nr. IX-2314 buvo panaikinta galimybė atidėti arešto bausmės vykdymą (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 20..., 2004). Šio pakeitimo įstatymo aiškinamajame rašte nurodyta, kad tokį reguliavimo pakeitimą lėmė tai, kad baudžiamojo įstatymo taikymo praktikoje prieita prie išvados, kad atidedant trumpalaikių bausmės ar arešto bausmių vykdymą nėra visiškai įgyvendinami šių bausmių tikslai, nėra greito ir efektyvaus kaltininko nubaudimo, dažnai be reikalo užtesiamas baudžiamosios atsakomybės realizavimo terminas, faktiškai nutrūksta ryšys tarp kaltininko padarytos nusikalstamos veikos ir valstybės taikomų prievartos priemonių (Aiškinamasis raštas, 2004 cituota Švedas, Levon, 2022, p. 11). Toks įstatymų leidėjo sprendimas baudžiamosios teisės doktrinoje nebuvo laikomas racionaliniu, tinkamu sprendimu, nes teismai santykinai dažnai taikė tokią baudžiamosios atsakomybės formą ir laikė tai tinkamu asmens nubaudimu už nusikalstamų veikų padarymą (Švedas, Levon, 2022, p. 11). Po kiek daugiau nei 15 metų Lietuvos įstatymų leidėjas 2019 m. birželio 27 d. įstatymu Nr. XIII-2263

nusprendė vėl išplėsti bausmės vykdymo atidėjimo instituto taikymo galimybes, įtraukiant arešto bausmės vykdymo atidėjimą, nustatydamas šio instituto taikymo sąlygą, kad arešto bausmės vykdymas gali būti atidedamas tik tokiam asmeniui, kuris yra pirmą kartą nubaudžiamas tokios rūšies bausme (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 42..., 2019). 2024 m. balandžio 25 d. įstatymu Nr. XIV-2573 sąlyga, numatanti, kad asmuo turi būti pirmą kartą nubaudžiamas arešto bausme, buvo panaikinta (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 5..., 2024). Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas sprendimą sugrąžinti arešto bausmės vykdymo atidėjimą grindė tuo, kad siekiama sumažinti kalinių skaičių Lietuvoje (Aiškinamasis raštas, 2019). Taigi, galima teigti, kad įstatymų leidėjo požiūris, dėl arešto bausmės vykdymo atidėjimo yra nestabilus ir kintantis, be to tai kelia abejonių ar sugrąžinus arešto bausmės vykdymo atidėjimo institutą bus sumažintas kalinių skaičius, nes, kaip minėta, teismų praktikoje jis yra retai taikomas.

BK yra numatytos 24 nusikalstamų veikų sudėty, už kurių padarymą numatyta arešto bausmė kaip vienintelė alternatyvi bausmė laisvės atėmimo bausmei⁵. Esant tokiam teisiniam reguliavimui manytina, kad arešto bausmės vykdymo atidėjimo instituto taikymas tam tikrais atvejais gali būti naudingas ir tikslingas (Čepas, Sakalauskas, 2009, p. 12). Pažymėtina, kad arešto bausmės esmė yra trumpalaikis įkalinimas, o trumpalaikis įkalinimas gali būti efektyvus tik nedidelei daliai asmenų, atlikusių šios rūšies bausmę, dėl to arešto bausmės vykdymo atidėjimo instituto įtvirtinimas yra efektyvi priemonė, kuri yra orientuota į specialiąją prevenciją (Čepas, Sakalauskas, 2009, p. 25-26). Taigi, įstatymų leidėjas tinkamai žengė žingsnį praplėsdamas bausmės vykdymo atidėjimo instituto taikymo ribas ir įtraukdamas į BK arešto bausmės vykdymo atidėjimą.

Pažymėtina, kad 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojusi BK 75 straipsnio redakcija nors ir lengvina nuteistųjų padėtį, tačiau nėra neriboto taikymo atgal. 2024 m. balandžio 25 d. įstatymo Nr. XIV-2573 (toliau – ir Straipsnių pakeitimų ir Kodekso papildymo įstatymas) 50 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad šio įstatymo 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 19, 22, 23, 26, 27, 37 ir 45 straipsnių nuostatos tiek, kiek jos lengvina asmenų teisinę padėtį, taikomos tik toms iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos padarytomis nusikalstamoms veikoms, dėl kurių dar nebaigtas bylų nagrinėjimo procesas pirmosios, apeliacinės ar kasacinės instancijų teismuose. Straipsnių pakeitimų ir Kodekso papildymo įstatymo 37 straipsniu buvo keičiamas BK 75 straipsnis, taigi šiuo atveju naujausią šio straipsnio redakciją galima taikyti tik tuo atveju, jei ji švelnina asmens teisinę padėtį bei tokiose bylose, kuriose nagrinėjimo procesas vyksta pirmosios, apeliacinės ar kasacinės instancijos teisme. LAT

⁵ Pastaba. Skačiuota pačio darbo autoriaus, galima 1-5 nusikalstamų veikų sudėčių paklaida.

2015 m. lapkričio 24 d. nutartyje yra pažymėjęs, kad Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs⁶, kad teisės aktais negalima reikalauti neįmanomų dalykų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. lapkričio 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-386-746/2015). Minėtoje nutartyje LAT pažymėjo, kad jei įstatymo pakeitimai neribotai galiotų atgal, susidarytų situacija, kad teismai net nesant nuteistųjų prašymų turėtų iš naujo spręsti bausmės vykdymo atidėjimą klausimą.

Teismas be BK 75 straipsnio 1 dalyje numatyto arešto bausmės vykdymo atidėjimo pagrindo, taip pat turi nustatyti, kad egzistuoja BK 75 straipsnio 5 dalyje įtvirtintas pagrindas, t. y. pakankamas pagrindas manyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo. Baudžiamasis įstatymas neišvardija aplinkybių, į kurias teismas turėtų atsižvelgti, svarstydamas, ar BK 75 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas tikslas, bus pasiektas. Spręsdami šį klausimą, teismai vadovaujasi bendraisiais bausmės skyrimo pagrindais ir bausmės tikslais, įtvirtintais BK 41 straipsnio 2 dalyje. Taigi, priimdamas sprendimą atidėti paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą, teismas vadovaujasi ne tik formaliais pagrindais, bet ir bausmės tikslais, nustatytais BK 41 straipsnio 2 dalyje: sulaikyti asmenis nuo nusikalstamų veikų darymo; nubausti nusikalstamą veiką padariusį asmenį; atimti ir apriboti nuteistam asmeniui galimybę daryti naujas nusikalstamas veikas; paveikti bausmę atlikusius asmenis, kad laikytųsi įstatymų ir vėl nenusikalstų; užtikrinti teisingumo principo įgyvendinimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. liepos 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-217-976/2018).

LAT praktikoje nuosekliai aiškinama, kad svarstant, dėl bausmės vykdymo atidėjimo taikymo, turi būti vertinamos visos baudžiamosios bylos aplinkybės, susijusios ir su padaryta nusikalstama veika, ir su nuteistojo asmenybe, t. y. nusikalstamos veikos pavojingumo pobūdis, laipsnis, nuteistojo asmenybės teigiamos ir neigiamos savybės, jo elgesys šeimoje ir visuomenėje, polinkiai, nusikalstamos veikos padarymo priežastys, elgesys po nusikalstamos veikos padarymo: ar jis supranta padarytų nusikalstamų veikų pavojingumą ir kritiškai vertina savo elgesį, pripažįsta kaltę, neneigė jos ir ikiteisminio tyrimo metu, nesistengė išvengti atsakomybės, savo elgesiu po nusikalstamos veikos padarymo siekė įrodyti, jog ateityje nedarys kitų nusikalstamų veikų. Šie ir kiti duomenys turi sudaryti prielaidas išvadai, kad nuteistojo resocializacija galima be realaus laisvės atėmimo ar atlikus dalį jam paskirtos bausmės, kad pakanka nuteistajam paskirti baudžiamojo poveikio priemonę ir (ar) vieną ar kelis įpareigojimus, ribojančius nuteistojo

⁶ Žr. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutarimas.

elgesį ir kartu turinčius auklėjamąjį ir pataisomąjį poveikį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-132-942/2016⁷).

Teismas, įvertindamas byloje esančius duomenis apie kaltininko asmenybę, ypatingą dėmesį turi kreipti į tai, kaip bausmės vykdymas paveiks kaltininko teigiamus socialinius ryšius. Reikėtų atsižvelgti į tai, kad kaltininkas gali netekti nuolatinio darbo, galimybių baigti mokslą ar įgyti specialybę, nebus kam prižiūrėti sergančiųjų ar neįgaliųjų, bus apsunkintas vaikų išlaikymas, prarastas ryšys su jais, apskritai su šeima ir pan. Todėl nuteistojo asmenybė ir kitos reikšmingos bylos aplinkybės turi būti įvertintos ne tik skiriant bausmę, bet ir nusprendus atidėti bausmės vykdymą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-266-942/2015). Dėl šių priežasčių aktualu analizuoti, kaip žemesnių instancių teismai nustato pakankamą pagrindą manyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus arešto bausmės atlikimo bei kaip teismai vertina LAT praktikoje nurodytas aplinkybes, į kurias turi būti atsižvelgiama priimanč sprendimą atidėti arešto bausmės vykdymą.

Pavyzdžiui, Utenos apylinkės teismo Utenos rūmų 2025 m. vasario 4 d. nuosprendžiu teismas kaltinamajam D. N. už nusikalstamos veikos, numatytos BK 259 straipsnio 1 dalyje padarymą, paskyrė 45 parų arešto bausmę, vadovaujantis BK 64¹ straipsniu sumažino atliktinos bausmės dydį vienu trečdaliu bei subendrina su neatliktos bausmės dalimi, kuri buvo paskirta Utenos apylinkės teismo 2024 m. rugpjūčio 7 d. baudžiamuoju įsakymu ir paskyrė galutinę subendrintą 70 parų arešto bausmę. Teismas skirdamas bausmę D. N. atsižvelgė į tai, kad kaltinamasis padarė nusikaltimą tik pradėjęs vykdyti laisvės apribojimo bausmę už baudžiamojo nusižengimo padarymą, baustas administracine tvarka už vagystes, psichoaktyvių medžiagų vartojimą be gydytojo paskyrimo, neblaivaus pasirodymą viešojoje vietoje, asmuo yra įrašytas į priklausomybės ligų stebimų pacientų sąrašą, nedirba, registruojasi Užimtumo tarnyboje, buvusios darbovietės charakterizuojamas teigiamai bei atsižvelgė į tai, kad buvo nustatyta D. N. atsakomybę lengvinanti aplinkybė – prisipažino padaręs nusikalstamą veiką ir nuoširdžiai gailisi. Sprendimą kaltinamajam D. N. atidėti arešto bausmės vykdymą teismas motyvavo tuo, kad kaltinamasis D. N. neturi teistumo, registruojasi Užimtumo tarnyboje, visiškai pripažino kaltę. Teismas D. N. paskirtos arešto bausmės vykdymą atidėjo 6 mėnesiams ir įpareigojo D. N. pradėti dirbti arba registruotis Užimtumo tarnyboje bei nevartoti psichiką veikiančių medžiagų (Utenos apylinkės teismo Utenos rūmų 2025 m. vasario 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-126-373/2025).

⁷ Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-396-746/2016, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-179-693/2017, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. vasario 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-45-654/2023.

Taigi šiuo atveju teismui atidėti paskirtos arešto bausmės vykdymą pakako aplinkybių, kad asmuo buvo neteistas, prisipažino padaręs nusikalstamą veiką ir registruojasi Užimtumo tarnyboje. Atsižvelgiant į LAT formuojamą teismų praktiką, teismas nepakankamai išsamiai argumentavo savo sprendimą atidėti arešto bausmės vykdymą.

Kitoje byloje Šiaulių apylinkės teismo Šiaulių rūmų 2025 m. vasario 5 d. nuosprendžiu teismas kaltinamajam N. J. už nusikalstamos veikos, numatytos BK 140 straipsnio 1 dalyje, padarymą paskyrė 30 parų arešto bausmę. Skirdamas bausmę teismas atsižvelgė į bylos aplinkybes bei į tai, kad nebuvo nustatyta N. J. atsakomybę sunkinančių ar lengvinančių aplinkybių, asmuo yra laikomas neteistu, administracine tvarka metų laikotarpyje nebaustas, nedirbantis. Sprendimą kaltinamajam N. J. paskirtos arešto bausmės vykdymą atidėti teismas motyvavo tuo, kad N. J. pirmą kartą nuteisiamas arešto bausme, yra laikomas neteistu, naujų bylų asmens atžvilgiu nėra, asmuo nedirbantis, dėl to bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo. Teismas N. J. arešto bausmės vykdymą atidėjo minimaliam laiko tarpui, t. y. 3 mėnesiams, be intensyvios priežiūros bei paskyrė įpareigojimą nevertoti psichiką veikiančių medžiagų, įskaitant alkoholį (Šiaulių apylinkės teismo Šiaulių rūmų 2025 m. vasario 5 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-47-1183/2025). Taigi, šioje byloje teismas kaip vieną iš aplinkybių, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus jos atlikimo, pripažino tai, kad nuteistasis nedirba. Manytina, kad ši aplinkybė neturėtų sudaryti pagrindo bausmės vykdymo atidėjimui, tačiau įvertinus kitas teismo nurodytas aplinkybes, teismas tinkamai pritaikė arešto bausmės vykdymo atidėjimo institutą ir atsižvelgė į formuojamą LAT praktiką.

Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2025 m. vasario 5 d. nuosprendyje teismas atsižvelgė į LAT formuojamą praktiką, kad sprendžiant dėl bausmės vykdymo atidėjimo reikia atsižvelgti į asmens socialinius, šeimyninius ryšius. Teismas savo sprendimą kaltinamajam M. R. paskirtos arešto bausmės, už nusikalstamos veikos numatytos BK 182 straipsnio 4 dalyje, padarymą vykdymo atidėjimą motyvavo tuo, kad kaltinamasis turi nuolatinę gyvenamąją vietą, yra vedęs, turi nepilnamečių vaikų, šiuo metu nedirba, yra teistas, per pastaruosius 5 metus baustas administracine tvarka, kaltinamajam paskirtos baudos yra nesumokėtos, arešto bausmė jam skiriama pirmą kartą ir siekimu išlaikyti kaltinamojo turimus šeimyninius, socialinius ryšius. Arešto bausmės vykdymą teismas atidėjo 6 mėnesiams, neskiriant intensyvios priežiūros, tačiau paskiriant įpareigojimus per 1 mėnesį nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos pradėti dirbti ar užsiregistruoti Užimtumo tarnyboje ir visą bausmės atidėjimo laiką neišeiti iš namų, nustatytomis valandomis bei paskyrė baudžiamojo poveikio priemonę – turtinės žalos atlyginimą, t. y. per 3 mėnesius nuo nuosprendžio įsiteisėjimo nukentėjusiajam atlyginti turtinę žalą (Kauno apylinkės

teismo Kauno rūmų 2025 m. vasario 5 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-276-1225/2025).

Tauragės apylinkės teismo Šilutės rūmų teismo 2025 m. vasario 4 d. nuosprendyje teismas sprendimą kaltinamajai Č. R. paskirtos arešto bausmės, už nusikalstamas veikas, numatytas BK 165 straipsnio 1 dalyje, 302 straipsnio 1 dalyje, vykdymo atidėjimą motyvavo tuo, kad kaltinamoji nusikalstamas veikas įvykdė būdama neteista ir nebausta administracine tvarka. Teismas Č. R. arešto bausmės vykdymą atidėjo 5 mėnesiams, įpareigojant Č. R. 2 mėnesius neišeiti iš namų nustatytu laiku, jeigu tai nesusiję su darbu bei paskyrė baudžiamojo poveikio priemonę neišvykti iš gyvenamosios vietos miesto (rajono) ribų be nuteistosios priežiūrą vykdančios institucijos leidimo (Tauragės apylinkės teismo Šilutės rūmų teismo 2025 m. vasario 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-19-750/2025). Iš esmės teismas priėmė sprendimą vadovaudamasis vien tik tuo, kad kaltinamoji nebuvo teista ir bausta administracine tvarka, tai kelia abejones dėl tokio sprendimo pagrįstumo. Be kita ko, tai kelia abejonių dėl tinkamos bausmės parinkimo, nes tiek BK 165 straipsnio 1 dalies, tiek BK 302 straipsnio 1 dalies sankcijoje yra numatytos kelios alternatyvios bausmės. Šiuo atveju galima teigti, kad nebūtų tikslinga skirti baudos bausmės, kadangi yra duomenų, kad kaltinamoji nedirbanti, bet laisvės apribojimo bausmė galėjo būti skiriama.

Utenos apylinkės teismo Zarasų rūmų 2025 m. vasario 10 d. nuosprendžiu teismas kaltinamajam T. M. paskirtos arešto bausmės už baudžiamojo nusižengimo, numatyto BK 178 straipsnio 5 dalyje, padarymą vykdymo atidėjimą motyvavo tuo, kad kaltinamasis T. M. prisipažino padaręs baudžiamąjį nusižengimą ir nuoširdžiai gailisi, nedirba, yra moksleivis, baustas administracine tvarka, neigiamai vertina savo veiką, pažadėjo daugiau nenusikalsti. Teismas T. M. paskirtos bausmės vykdymą atidėjo 4 mėnesiams ir paskyrė intensyvią priežiūrą bei įpareigojo neišvykti iš gyvenamosios vietos miesto (rajono) ribų be nuteistojo priežiūrą vykdančios institucijos leidimo ir nevartoti psichiką veikiančių medžiagų (Utenos apylinkės teismo Zarasų rūmų 2025 m. vasario 10 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-89-420/2025). Šiuo atveju galima pastebėti, kad teismo sprendimui dėl bausmės vykdymo atidėjimo pakako aplinkybių, kad asmuo neigiamai vertino savo veiksmus, prisipažino padaręs baudžiamąjį nusižengimą ir pažadėjo teismui, kad nenusikals.

Taigi, galima teigti, kad teismai skirtingai argumentuoja, kodėl arešto bausmės vykdymas asmenims turėtų būti atidedamas. Be to, teismai labai skirtingai vertina tokias aplinkybes kaip teistumas, turimas darbas ar turimi socialiniai ar šeimyniniai ryšiai. Tik vienoje iš minėtų nutarčių teismas pažymėjo, kad realus arešto bausmės vykdymas

pakenktų asmens socialiniams ir šeimyniniams ryšiams. Galima teigti, kad teismams asmens teistumas nesudaro kliūčių atidėti arešto bausmės vykdymą, nes iš aptartų teismo sprendimų, galima spręsti, kad teismai arešto bausmės vykdymą atidėjo tiek ir teistiems, tiek ir neteistiems asmenims. Svarbu pažymėti, kad kai kurie teismai į arešto bausmės vykdymo atidėjimo taikymo motyvus pasižiūri labai formaliai ir nurodo vos vieną sakinį, kodėl toks sprendimas yra priimamas, tai verčia abejoti teismų sprendimais.

LAT 2016 m. sausio 15 d. nutartyje pabrėžė, kad bausmės vykdymo atidėjimo taikymas yra teismo diskrecinė teisė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje 2K-7-47-895/2016). Tačiau pažymėtina, kad BK 75 straipsnio 9 dalyje numatyta, kad teismas, neatidėdamas arešto bausmės vykdymo, savo sprendimą turėtų motyvuoti. Tačiau teismų praktikoje sprendimai dažnai nėra motyvuojami dėl arešto bausmės vykdymo neatidėjimo, o tai kelia abejones dėl teismo sprendimo pagrįstumo. Pavyzdžiui, Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas skundžiamame nuosprendyje neaptarė galimybės taikyti bausmės vykdymo atidėjimo, nors turėjo tai padaryti (Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-75-627/2025).

Pavyzdžiui, Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2025 m. vasario 6 d. nuosprendžiu teismas už baudžiamojo nusižengimo, įtvirtinto BK 178 straipsnio 5 dalyje, padarymą kaltinamajam A. B. skyrė 21 paros arešto bausmę, vadovaujantis BK 64¹ straipsnio 1 ir 2 dalimis sumažino ją iki 14 parų. Skirdamas bausmę teismas atsižvelgė į tai, kad kaltinamasis A. B. yra teistas 11 kartų, baustas administracine tvarka, turi galiojančių nuobaudų, niekur nedirba, taip pat nėra registruotas Užimtumo tarnyboje, be to kaltinamajam buvo skirta švelnesnė bausmė už turto sugadinimą – laisvės apribojimas, tačiau ši bausmė įtakos jo elgesiui neturėjo, nuo naujų nusikalstamų veikų asmens nesulaikė, taigi teismas nusprendė skirti arešto bausmę. Tačiau arešto bausmės vykdymo atidėjimo pagal BK 75 straipsnio 1 dalį, teismas nuosprendyje nesvarstė ir nenurodė jokių motyvų, kodėl kaltinamajam A. B. arešto bausmės vykdymas neturėtų būti atidedamas (Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2025 m. vasario 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-311-946/2025). Šiuo atveju abejotina, kad kaltinamajam A. B. būtų pritaikytas bausmės vykdymo atidėjimas, tačiau teismas vis tiek turėjo motyvuotai nurodyti, kodėl buvo atsisakyta taikyti BK 75 straipsnio 1 dalies institutą.

Kitoje byloje, Telšių apylinkės teismo Telšių rūmų 2025 m. vasario 3 d. nuosprendžiu teismas sprendimą kaltinamajam A. L. už nusikalstamos veikos, numatytos BK 140 straipsnio 2 dalyje, padarymą skyrė 45 parų arešto bausmę. Vadovaujantis BK 64¹ straipsnio 1 dalimi sumažino paskirtą bausmę vienu trečdaliu ir paskyrė 30 parų arešto

bausmę bei subendrina bausmę su Telšių apylinkės teismo Telšių rūmų 2024 m. rugsėjo 13 d. nuosprendžiu, kuriuo kaltinamajam A. L. paskirta 60 parų arešto bausmė ir paskyrė galutinę subendrintą 90 parų arešto bausmę. Teismas skirdamas bausmę A. L. nurodė, kad vadovaujasi bendrais bausmės skyrimo pagrindais ir bausmės paskirties kriterijais bei tuo, kad kaltinamasis padarė nesunkų tyčinį nusikaltimą žmogaus sveikatai, yra nustatyta viena kaltinamojo atsakomybę lengvinanti aplinkybė bei viena sunkinanti, taip pat tuo, kad asmuo yra nedirbantis, teistas, baustas administracine tvarka ir atsiprašė nukentėjusiosios (Telšių apylinkės teismo Telšių rūmų 2025 m. vasario 3 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-36-1219/2025). Tačiau teismas nesvarstė galimybės kaltinamajam A. L. remiantis BK 75 straipsnio 1 dalimi arešto bausmės vykdymą atidėti, dėl to teismas neteisingai pritaikė baudžiamąjį įstatymą, nes pagal BK 75 straipsnio 8 dalį, priimdamas sprendimą arešto bausmės vykdymo neatidėti turėjo jį motyvuoti.

Marijampolės apylinkės teismo Marijampolės rūmų 2025 m. vasario 6 d. nuosprendžiu teismas kaltinamajam Ž. K. už nusikalstamos veikos, numatytos BK 140 straipsnio 2 dalyje, padarymą paskyrė 60 parų arešto bausmę, remiantis BK 64¹ straipsnio 1 dalimi ją sumažino vienu trečdaliu ir subendrina su Marijampolės apylinkės teismo Marijampolės rūmų 2024 m. spalio 17 d. nuosprendžiu paskirta 30 parų arešto bausme ir paskyrė galutinę subendrintą 70 parų arešto bausmę. Skirdamas bausmę teismas atsižvelgė į tai, kad kaltinamasis Ž. K. net 13 kartų teistas už įvairias nusikalstamas veikas, turi neišnykusį teistumą, yra laikomas recidyvistu, nusikaltimą padarė neblaivus, asmuo nedirbantis, neregistruotas Užimtumo tarnyboje bei į tai, kad asmuo prisipažino padaręs nusikalstamą veiką ir gailisi. Teismas sprenddamas dėl paskirtos arešto bausmės vykdymo atidėjimo nurodė, kad kaltinamajam Ž. K. jau buvo paskirta arešto bausmė ir jis ją atliko, dėl to nėra įstatyminio pagrindo taikyti arešto bausmės vykdymo atidėjimą pagal BK 75 straipsnio 1 dalį (Marijampolės apylinkės teismo Marijampolės rūmų 2025 m. vasario 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-97-537/2025). Toks teismo sprendimas yra klaidingas, nes 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojus BK pakeitimams iš BK 75 straipsnio 1 dalies buvo panaikinta sąlyga, kad arešto bausmės vykdymą galima atidėti tik tada, kai ji asmeniui yra pirmą kartą paskiriama, be to, toks teismo vertinimas neatitiktų ir pagal ankstesnę įstatymo redakciją formuotos LAT praktikos.

Tauragės apylinkės teismo Tauragės rūmų 2025 m. vasario 7 d. nuosprendžiu teismas kaltinamajam M. Č. už nusikalstamos veikos, numatytos BK 178 straipsnio 5 dalyje, padarymą paskyrė 30 parų arešto bausmę, ją subendrina su Marijampolės apylinkės teismo 2024 m. gruodžio 3 d. baudžiamuoju įsakymu ir paskyrė galutinę subendrintą 80 parų arešto bausmę. Teismas sprenddamas dėl bausmės rūšies ir jos trukmės, atsižvelgė į tai, kad

kaltinamasis M. Č. anksčiau teistas, baustas administracine tvarka, nedirba, nusikalstamą veiką padarė būdamas recidyvistu bei į tai, kad M. Č. visiškai prisipažino padaręs nusikalstamą veiką ir gailisi (Tauragės apylinkės teismo Tauragės rūmų 2025 m. vasario 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-119-384/2025). Tačiau teismas nesprendė dėl arešto bausmės vykdymo atidėjimą pagal BK 75 straipsnio 1 dalį, dėl šios priežasties teismas neteisingai pritaikė baudžiamąjį įstatymą, nes pagal BK 75 straipsnio 9 dalį teismas neatidėdamas arešto bausmės vykdymo savo sprendimą turi motyvuoti.

Tauragės apylinkės teismo Šilutės rūmų teismo 2025 m. vasario 4 d. nuosprendyje teismas kaltinamajam Z. G. paskyrė arešto bausmę, tačiau šios bausmės vykdymo neatidėjo ir nenurodė jokių motyvų, kodėl priėmė tokį sprendimą (Tauragės apylinkės teismo Šilutės rūmų teismo 2025 m. vasario 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-19-750/2025). Šiuo atveju teismas nesivadovavo BK 75 straipsnio 9 dalimi ir nemotyvavo sprendimo neatidėti arešto bausmės vykdymo.

Panevėžio apygardos teismas 2025 m. vasario 24 d. nuosprendžiu pakeitė Utenos apylinkės teismo Anykščių rūmų 2024 m. lapkričio 21 d. nuosprendį (toliau – 2024 m. lapkričio 21 d. nuosprendis). Nuosprendį pakeitė vien tik dėl to, kad žemesnės instancijos teismas savo nuosprendyje nenurodė motyvų kodėl netaikė kaltinamajam N. B. už nusikalstamos veikos, numatytos BK 140 straipsnio 2 dalyje, padarymą skirtos 75 parų arešto bausmės vykdymo atidėjimo. Teismas nurodė, kad BK 75 straipsnio 8 dalyje imperatyviai nustatyta, kad teismas neatidėdamas arešto bausmės vykdymo, tokį savo sprendimą privalo motyvuoti. Taip pat 2024 m. lapkričio 21 d. nuosprendžio priėmimo metu dar nebuvo įsigaliojusi 2025 m. vasario 1 d. BK redakcija, tačiau remiantis tuo metu galiojusia BK 75 straipsnio redakcija, teismas pagal BK 75 straipsnio 8 dalį privalėjo motyvuoti tokį savo sprendimą. Šiuo atveju teismas nusprendė nuteistajam N. B. taikyti arešto bausmės vykdymo atidėjimą 2 metams, įpareigojant jį vienerius metus nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos dalyvauti elgesio pataisos programoje ir per visą arešto bausmės vykdymo atidėjimo laikotarpį neišvykti už gyvenamosios vietos miesto ribų be nuteistojo priežiūrą vykdančios institucijos leidimo bei nevartoti psichiką veikiančių medžiagų. Tokį sprendimą teismas grindė tuo, kad nors N. B. buvo teistas, tačiau paskirtas bausmės yra įvykdęs, po nusikalstamos veikos padarymo paskambino pagalbos numeriu ir kvietė pareigūnus, teismo posėdžio metu atsiprašė nukentėjusiosios, nurodė, kad gydos priklausomybės ligas, N. B. kritiškai vertina savo elgesį, žadėjo ateityje nenusikalsti (Panevėžio apygardos teismo 2025 m. vasario 24 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-37-581/2025). Tačiau Panevėžio apygardos teismas taip pat padarė teisės taikymo

klaidą, nes arešto bausmės vykdymą atidėjo 2 metams, o BK 75 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad arešto bausmės vykdymas gali būti atidėtas nuo 3 mėnesių iki 1 metų.

Minėtas Panevėžio apygardos teismo nuosprendis patvirtina aplinkybę, kad kai žemesnės instancijos teismai asmenims už jų padarytas nusikalstamas veikas skiria arešto bausmę ir netaiko atitinkamos bausmės vykdymo atidėjimo bei tokio savo sprendimo nemotyvuoja, tokiu būdu netinkamai taiko BK 75 straipsnio 9 dalį. Taigi, aptarti apylinkių teismų nuosprendžiai, kuriuose asmenims buvo paskirtos arešto bausmės turėtų būti taip pat keičiami, dėl to, kad teismai nemotyvavo savo sprendimų neatidėti arešto bausmės vykdymo. Tokie teismų nuosprendžiai turi būti pakeisti, nesvarbu, ar aukštesnės instancijos teismas nustatytą pagrindą atidėti bausmės vykdymą ar ne, tačiau vis tiek turi būti argumentuojama, kodėl nuspręsta atsisakyti asmeniui pritaikyti arešto bausmės vykdymo atidėjimą arba jį taikyti.

Taigi, teismai, sprenddami dėl arešto bausmės vykdymo atidėjimo, savo sprendimą nepakankamai motyvuoja, neatsižvelgia į LAT formuojamą praktiką, kuria siekiama nustatyti aplinkybes, į kurias teismas turi atsižvelgti sprendamas dėl bausmės vykdymo atidėjimo instituto taikymo. Pažymėtina, kad teismai įprastai atsižvelgia į asmens teistumą ir prisipažinimą, dėl nusikalstamos veikos padarymo, tačiau, darbo autoriaus nuomone, atsižvelgti vien į šias aplinkybes, sprendžiant dėl bausmės vykdymo atidėjimo, nepakanka. Autoriaus nuomone, teismai turėtų atsižvelgti į padarytos nusikalstamos veikos aplinkybes, asmens turimus socialinius, šeimyninius ryšius bei asmens elgesį po nusikalstamos veikos padarymo. Teismų praktikoje pastebėtina, kad teismai nepateikia motyvų tais atvejais, kai netaiko arešto bausmės vykdymo atidėjimo. Galima teigti, kad tai formuoja ydingą praktiką, o tokias teismų klaidas, turi taisyti aukštesnės instancijos teismai.

2.2. Visiškas laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas

BK 75 straipsnio 2 ir 4 dalyse įtvirtintas visiško laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimo pilnamečiams sąlygos. BK 75 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos dvi sąlygos, kai asmeniui teismas gali taikyti visišką laisvės atėmimo bausmės vykdymą: 1) asmeniui, nuteistam laisvės atėmimu ne daugiau kaip šešeriems metams už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus, arba 2) ne daugiau kaip ketveriems metams už vieną ar kelis nesunkius ar apysunkius tyčinius nusikaltimus. Pažymėtina, kad net ir nustčius BK 75 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas sąlygas atidėti bausmės vykdymą, teismas turi nustatyti, kad yra BK 75 straipsnio 5 dalies pakankamas pagrindas manyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo.

BK 92 straipsnio 2 ir 4 dalyse įtvirtintos sąlygos, kurioms esant nepilnamečiams bausmės vykdymas gali būti atidėtas visiškai. BK 92 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos dvi sąlygos: 1) nepilnamečiui nuteistam laisvės atėmimo bausmė už vieną ar kelis neatsargius nusikaltimus; 2) ne daugiau kaip 5 metų laisvės atėmimo bausmė už vieną ar kelis tyčinius nusikaltimus. Taip pat, kaip ir BK 75 straipsnio 5 dalyje, BK 92 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad teismas nustatęs formalias sąlygas taikyti visišką bausmės vykdymo atidėjimą, turi nustatyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus jos atlikimo.

Laisvės atėmimo bausmės vykdymas gali būti atidėtas visiškai, jei asmuo už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus yra nubaustas ne daugiau kaip 6 metų trukmės laisvės atėmimo bausmė. Nepilnamečiams, kitaip nei pilnamečiams, BK nėra įtvirtintas reikalavimas, kad už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus būtų paskirta tam tikros trukmės laisvės atėmimo bausmė. Taip pat pažymėtina, kad BK 75 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad teismas gali atidėti bausmės vykdymą tik už neatsargių nusikaltimų padarymą, t. y. už dviejų ar daugiau nusikaltimų, o nepilnamečiams BK 92 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad teismas gali atidėti bausmės vykdymą už vieną ar kelis nusikaltimus padarytus dėl neatsargumo. Tačiau pastebėtina, kad teismų praktikoje BK 75 straipsnio 2 dalis taikoma ir už vieną padarytą nusikaltimą dėl neatsargumo. Pavyzdžiui, Kauno apygardos teismas nuteistajam A. L. taikė laisvės atėmimo bausmės, paskirtos už nusikaltimą numatytą BK 281 straipsnio 5 dalyje, vykdymo atidėjimą pagal BK 75 straipsnio 2 dalį (Kauno apygardos teismo 2023 m. gruodžio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-655-737/2023). Kitoje byloje Klaipėdos apygardos teismas taip pat nusprendė taikyti laisvės atėmimo bausmės, paskirtos už nusikaltimą, numatytą BK 281 straipsnio 5 dalyje, vykdymo atidėjimą pagal BK 75 straipsnio 2 dalį (Klaipėdos apygardos teismo 2023 m. gruodžio 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-273-526/2023). Taigi, galima teigti, kad nors BK 75 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad bausmės vykdymas gali būti atidėtas už nusikaltimus padarytus dėl neatsargumo ir aiškinant šią straipsnio dalį lingvistiškai turėtų būti atidedamas bausmės vykdymas, kai padaryti du ar daugiau neatsargių nusikaltimų, tačiau teismų praktika yra formuoja kitokia, bausmės vykdymas atidedamas ir už vieną padarytą nusikaltimą dėl neatsargumo.

Teismas gali svarstyti dėl asmeniui paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimo, kai asmuo yra nuteisimas ne ilgesne nei 4 metų laisvės atėmimo bausmė už vieną arba kelis nesunkius ar apysunkius tyčinius nusikaltimus. Pastebėtina, kad BK 75 straipsnio 2 dalyje nėra įtvirtinta galimybė visiškai atidėti paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymo už sunkius ir labai sunkius tyčinius nusikaltimus. Nepilnamečiams, kitaip nei pilnamečiams, BK nėra įtvirtintas reikalavimas, kad būtų padarytas tam tikro sunkumo

tyčinis nusikaltimas, o yra tik nustatyta maksimali laisvės atėmimo bausmės trukmė – ne daugiau kaip 5 metai. Tokia BK 92 straipsnio formuluotė reiškia, kad nepilnamečiams gali būti atidėtas bausmės vykdymas už sunkius bei labai sunkius nusikaltimus, tačiau svarbu, kad už šiuos nusikaltimus būtų paskirta ne ilgesnė nei 5 metų laisvės atėmimo bausmė. Pavyzdžiui, Panevėžio apygardos teismas 2025 m. vasario 14 d. nuosprendyje nuteistajam J. G. už labai sunkaus nusikaltimo, numatyto BK 261 straipsnyje, padarymą paskirtos 3 metų ir 3 mėnesių laisvės atėmimo bausmės vykdymą atidėjo. Priimdamas tokį sprendimą teismas atsižvelgė į tai, kad nuteistasis padarė labai sunkų nusikaltimą, nusikaltimo padarymo metu nuteistasis buvo nepilnametis, nepataisomų veiksmų savo veiksmiais nesukėlė, jis norėjo išbandyti psichoaktyvias medžiagas, patirti jų daromą poveikį, neturėjo tikslo užsidirbti iš psichoaktyvių medžiagų ir kad nuteistasis buvo lengvabūdiško elgesio bei požiūrio į įstatymų saugomas vertybes. Teismas pažymėjo, kad šiuo atveju realus bausmės vykdymas prieštarautų teisingumo ir proporcingumo principams ir turėtų priešingą efektą nei yra siekiama bausme (Panevėžio apygardos teismo 2025 m. vasario 14 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-22-531/2025).

Teismų praktikoje po 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojusių BK pakeitimų, pastebėtina, kad teismai dažnai svarsto galimybę asmenims atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą pagal BK 75 straipsnio 4 dalį, tačiau nenustato pagrindo atidėti bausmės vykdymą⁸. LAT 2025 m. vasario 20 d. nutartyje pažymėjo, kad kai praeina ilgas laiko tarpas nuo nusikaltimo padarymo iki laisvės atėmimo bausmės paskyrimo, tokiu atveju pagal BK 75 straipsnio 4 dalį galima atidėti bausmės vykdymą, siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti visi BK 41 straipsnio 1 dalyje numatyti bausmės tikslai, o ne tik nubaudo tikslas. Pažymėtina, kad LAT šiuo atveju atidėjo sunkaus nusikaltimo, numatyto BK XXXIII skyriuje, vykdymą pagal BK 75 straipsnio 4 dalį, nors BK 75 straipsnio 3 dalyje už šio nusikaltimo padarymą paskirtos laisvės atėmimo bausmė negalima net iš dalies atidėti vykdymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. vasario 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-1-813/2025).

Pažymėtina, kad teismas gali visiškai atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą asmeniui, nuteistam laisvės atėmimu už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus arba už vieną ar kelis nesunkius, apysunkius ar sunkius tyčinius nusikaltimus, remdamasis BK 54 straipsnio 3 dalimi. Taigi, šiuo atveju nėra įtvirtinta laisvės atėmimo bausmės trukmė, kuriai esant būtų galima atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą. BK 92 straipsnio 4

⁸ Žr. Kauno apygardos teismo 2025 m. kovo 5 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-194-593/2025, Kauno apygardos teismo 2025 m. vasario 27 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-100-844/2025, Kauno apygardos teismo 2025 m. vasario 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-42-844/2025.

dalyje įtvirtintas analogiškas laisvės atėmimo bausmės, paskirtos nepilnamečiams, vykdymo atidėjimo pagrindas, kaip ir suaugusiems asmenims, kuris numatytas BK 75 straipsnio 4 dalyje. Tačiau pastebėtina, kad nepilnamečiams visiškai bausmės vykdymo atidėjimo pagrindas už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus yra įtvirtintas ir BK 92 straipsnio 2 dalyje, ir BK 92 straipsnio 4 dalyje, taigi šiuo atveju teismas gali pasirinkti, kurį pagrindą taikyti, kad visiškai atidėti bausmės vykdymą nepilnamečiui. Tačiau BK 92 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad teismas gali atidėti bausmės vykdymą visiškai arba iš dalies, taigi, šiuo atveju, gali susiklostyti tokios situacijos, kad teismas argumentuotai nurodytų, kad nepilnamečiui už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus nėra pagrindo atidėti visiškai bausmės vykdymo pagal BK 92 straipsnio 2 dalį, bet yra pagrindas taikyti dalinį bausmės vykdymo atidėjimą pagal BK 92 straipsnio 4 dalį.

Bausmės vykdymo atidėjimo institute humaniškumo principas derinamas ir su teisingumo principu, pagal kurį kaltininko nubaudimas ar atleidimas nuo bausmės vykdymo nepaneigtų baudžiamosios teisės esmės ir paskirties, formuoti nebaudžiamumo nuotaikas, nepagarbą baudžiamajam įstatymui ar ignoruoti nukentėjusiųjų teisėtus interesus ir pan. Kiekvienas apkaltinamasis nuosprendis turi sukurti teisinės prielaidas tam, kad valstybės reakcija į kaltininko sukeltą konfliktą su baudžiamuoju įstatymu užtikrintų ne tik specialiąją, bet ir bendrąją prevenciją (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-549/2007⁹).

Teismas negali taikyti bausmės vykdymo atidėjimo instituto, jei remdamasis BK 54 straipsnio 3 dalimi paskyrė iš esmės švelnesnę bausmę negu numatyta BK Specialiosios dalies straipsnio sankcijoje, nes tai prieštarautų oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatai, kad nė vienam konstituciniam principui neturi būti teikiama dominuojanti reikšmė (Švedas *et al.*, 2020, p. 249). Priešingu atveju, jei teismas skirdamas bausmę pritaikytų BK 54 straipsnio 3 dalį ir nuspręstų atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą pagal BK 75 straipsnį ar BK 92 straipsnį, suteiktų dominuojančią reikšmę humanizmo principui (Švedas *et al.*, 2020, p. 249). Pavyzdžiui, Vilniaus apygardos teismas 2025 m. vasario 7 d. nutartyje nustatė, kad nuteistiesiems skiriant bausmę už nusikaltimo, įtvirtinto BK 260 straipsnio 2 dalyje, buvo taikoma BK 54 straipsnio 3 dalis, dėl to paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimo pagal BK 75 straipsnio 4 dalį nesvarstė (Vilniaus apygardos teismo 2025 m. vasario 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje 1A-16-1036/2025). Šiuo atveju, nors ir teismas tiesiogiai neakcentavo, kad BK 75 straipsnio 4 dalies taikymas

⁹ Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-108-895/2016, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-258-222/2018, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-53-697/2021.

suteiktų dominuojančią reikšmę humanizmo principui, tačiau toks teismo sprendimas atitinka konstitucinę doktriną.

Kitoje byloje Vilniaus apygardos teismas vadovaudamasis BK 54 straipsnio 3 dalimi nepilnamečiui D. J. už nusikaltimų, numatytų BK 260 straipsnio 3 dalyje ir 260¹ straipsnio 5 dalyje, paskyrė mažesnę bausmę nei numatyta straipsnių sankcijose ir BK 91 straipsnio 3 dalyje bei paskyrė galutinę subendrintą 3 metų laisvės atėmimo bausmę. Taip pat teismas atsižvelgęs į nuteistojo asmenybę atidėjo jam paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą pagal BK 92 straipsnio 2 dalį (Vilniaus apygardos teismo 2025 m. kovo 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-63-929/2025). Taigi, šiuo atveju teismas pritaikydamas BK 54 straipsnio 3 dalį ir BK 92 straipsnį suteikė dominuojančią reikšmę humaniškumo principui ir taip nukrypo nuo formuojamos konstitucinės doktrinos.

BK nenustatytas reikalavimas, kad nuteistajam bausmės vykdymo atidėjimas gali būti taikomas vieną kartą, tačiau bausmės vykdymo atidėjimo esmė, paskirtis ir taikymo sąlygos suponuoja išvadą, jog pakartotinis šio instituto taikymas galimas tik išimtiniais atvejais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. kovo 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-149/2011¹⁰). LAT praktikoje įtvirtinta, kad nepritartina tokiems atvejams, kai nustačius BK 75 straipsnio taikymo sąlygas, bausmės vykdymo atidėjimas taikomas formaliai, neatsižvelgiant į tai, kad asmuo jau daug kartų teistas arba nusikalstamos veikos padarymo metu turi neišnykusį teistumą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. rugsėjo 25 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-405/2012¹¹). Pažymėtina ir tai, kad atvejai, kai nuteistasis bausmės vykdymo atidėjimo laikotarpiu padaro tyčinį nusikaltimą, vertinami kaip paneigiantys galimybę pasiekti bausmės paskirtį be realaus bausmės atlikimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-228/2010¹²). Taigi, jei asmeniui jau buvo taikytas bausmės vykdymo atidėjimo institutas, jis nusikaltimą padarė bausmės vykdymo atidėjimo metu, tam, kad tokiam asmeniui būtų galima atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą dar kartą, būtina nustatyti esminių aplinkybių, apibūdinančių jo asmenybę, pasikeitimą (naujų atsiradimą), kuris sudarytų pagrindą manyti, jog asmuo daugiau nenusikals (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. rugsėjo 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-203-976/2023).

¹⁰ Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-488/2013, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gegužės 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-168/2014, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2024 m. birželio 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-111-976/2024.

¹¹ Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-197-719/2022.

¹² Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-171-697/2019, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. birželio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-163-788/2020.

Pažymėtina, kad žemesnių instancijų teismai nenukrypsta nuo LAT formuojamos praktikos ir pakartotinai netaiko bausmės vykdymo atidėjimo, kai asmenys nusikalstamas veikas padaro bausmės vykdymo atidėjimo laikotarpiu. Pavyzdžiui, Kauno apygardos teismas nuteistajam D. D., kuris padarė nusikalstamą veiką, numatytą BK 284 straipsnio 1 dalyje, nutarė netaikyti bausmės vykdymo atidėjimo, nes nuteistasis buvo teistas 8 kartus, nusikalstamą veiką padarė neišnykus teistumui bei bausmės vykdymo atidėjimo laikotarpiu (Kauno apygardos teismo 2025 m. vasario 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-182-876/2025). Kitoje byloje Kauno apygardos teismas nusprendė, kad nuteistajam R. L., kuris padarė nusikalstamą veiką, numatytą BK 259 straipsnio 1 dalyje, netaikyti bausmės vykdymo atidėjimo, nes R. L. teistas 6 kartus, tame tarpe už analogiškos nusikalstamos veikos padarymą, taip pat dėl to, kad nuteistajam jau buvo taikytas bausmės vykdymo atidėjimas (Kauno apygardos teismas 2025 m. vasario 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-59-593/2025).

BK 75 straipsnio 9 dalyje įtvirtinta, kad teismas neturi motyvuoti savo sprendimo neatidėti bausmės vykdymo pagal BK 75 straipsnio 4 dalį. Minėtu pagrindu bausmės vykdymo atidėjimas galimas tik tuo atveju, kai bausmės vykdymas prieštarauja teisingumo principui. LAT praktikoje pažymima, kad išvada dėl bausmės vykdymo prieštaravimo teisingumo principui turi būti daroma atsižvelgus į aplinkybių kompleksą, taigi įstatymų leidėjo reguliavimas, įtvirtintas BK 75 straipsnio 9 dalyje, yra racionalus, nes kitu atveju teismas kiekvienoje byloje turėtų pateikti ir vertinti aplinkybes bei pateikti motyvus, kodėl kiekvienu konkrečiu atveju bausmės vykdymas nepažeidžia teisingumo principo, taip būtų apsunkinamas procesas ir tai prieštarautų proceso greitumo principui. Tačiau pažymėtina, kad teismai argumentuodami kodėl nuteistiems asmenims nėra pagrindo atidėti bausmės vykdymo pagal BK 75 straipsnio 1, 2, ar 3 dalis, nurodo argumentų ir dėl BK 75 straipsnio 4 dalies. Pavyzdžiui, Šiaulių apygardos teismas, netaikydamas nuteistajam D. K. bausmės vykdymo atidėjimo pagal BK 75 straipsnio 2 dalį, pateikė argumentus ir dėl BK 75 straipsnio 4 dalies (Šiaulių apygardos teismo 2025 m. vasario 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-50-951/2025). Taip pat ir kitoje byloje Vilniaus apygardos teismas netaikydamas nuteistajam D. J. bausmės vykdymo atidėjimo pagal BK 75 straipsnio 2 dalį, pateikė argumentus ir dėl BK 75 straipsnio 4 dalies netaikymo (Vilniaus apygardos teismo 2025 m. vasario 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-122-957/2025). Pažymėtina, kad šios nutartys priimtos nesenai po įsigaliojusių 2025 m. vasario 1 d. BK pakeitimų, taigi tikėta, kad teismai taupydami laiką vėlesniuose sprendimuose nenurodys, kodėl neatideda bausmės vykdymo pagal BK 75 straipsnio 4 dalį, nes to nereikalauja įstatymas.

Taigi, pastebėtina, kad teismai laikosi LAT suformuotos praktikos dėl bausmės vykdymo atidėjimo pakartotino taikymo, kai nusikalstama veika padaryta bausmės vykdymo atidėjimo laikotarpiu ar neišnykus teistumui. Svarbu pažymėti, kad teismai taikydami BK 75 straipsnio 4 dalį turi užtikrinti, kad nebūtų formuojamos nebaudžiamumo nuotaikos, nepagarba baudžiamajam įstatymui bei užtikrinami nukentėjusiųjų teisėti interesai. Be to, LAT suformavo praktiką, kad esant ilgam procesui, teismas gali taikyti bausmės vykdymo atidėjimą pagal BK 75 straipsnio 4 dalį, net ir už tų nusikaltimų padarymą, dėl kurių negalima taikyti dalinio bausmės vykdymo atidėjimo pagal BK 75 straipsnio 3 dalį.

2.3. Dalinis laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas

BK 75 straipsnio 3 ir 4 dalyse įtvirtinta galimybė pilnamečiam asmeniui nubaustam laisvės atėmimo bausme, taikyti dalies laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą. BK 75 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos trys sąlygos, kai asmeniui teismas gali iš dalies atidėti bausmės vykdymą: 1) asmeniui, nuteistam laisvės atėmimu daugiau kaip šešeriems metams už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus, arba 2) daugiau kaip ketveriems metams už vieną ar kelis sunkius ar apysunkius tyčinius nusikaltimus, arba 3) ne daugiau kaip penkeriems metams už sunkų nusikaltimą. Šio straipsnio dalyje taip pat įtvirtinta, kad už sunkius nusikaltimus, numatytus BK XV, XVI, XVIII, XX, XXI, XXIII, XXXIII, XXXV, XXXVII, XLII ir XLIV skyriuose, teismas negali iš dalies atidėti paskirtos bausmės vykdymo.

BK 92 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas dalinis bausmės vykdymo atidėjimas nepilnamečiams, kurį teismas gali skirti, kai nepilnametis nuteistas už vieno ar kelių tyčinių nusikaltimų padarymą ir skirta ilgesnė nei 5 metų laisvės atėmimo bausmė. Pažymėtina, kad nepilnamečiams, kitaip nei suaugusiems, BK nėra numatyta galimybė iš dalies atidėti bausmės vykdymą už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus, nes yra įtvirtinta galimybė visiškai atidėti bausmės vykdymą už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus.

BK 92 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad nepilnamečiui teismas negali taikyti dalinio bausmės vykdyto atidėjimo už sunkius ar labai sunkius nusikaltimus, įtvirtintus BK XV, XVI, XVII, XVIII, XX, XXI, XXIII, XXXIII, XXXV, XXXVII, XLII ir XLIV skyriuose. Pažymėtina, kad dalinis bausmės vykdymas, kitaip nei pilnamečiams, nepilnamečiams negalimas ir už sunkius nusikaltimus, įtvirtintus BK XVII skyriuje – nusikaltimai žmogaus gyvybei. Įsigaliojus 2025 m. vasario 1 d. BK pakeitimams, tiek BK 75 straipsnio 3 dalis,

ties BK 92 straipsnio 3 dalis buvo papildytos BK XLII skyriumi, kuriame už įtvirtintų nusikaltimų padarymą dalinio bausmės vykdymo atidėjimo taikyti negalima.

Dalinio bausmės vykdymo atidėjimo institutas buvo įtrauktas į BK 2019 m. birželio 27 d. įstatymu Nr. XIII-2263. Įstatymų leidėjas tokį sprendimą priėmė atsižvelgęs į tai, kad Lietuvoje kalinių rodiklis buvo aukštas, t. y. 100 tūkstančių gyventojui teko 235 kaliniai, kai Europos Sąjungos valstybių narių vidurkis buvo 126 kaliniai 100 tūkstančių gyventojų (Aiškinamasis raštas, 2019). Taigi, įstatymų leidėjas, įtvirtindamas dalinį bausmės vykdymo atidėjimo institutą, siekė sumažinti kalinių skaičių Lietuvoje. Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas įtvirtindamas dalinį bausmės vykdymo atidėjimą už sunkius nusikaltimus, išskyrė BK skyrius, kuriuose už įtvirtintų nusikaltimų padarymą nuteistiems asmenims negali būti taikomas bausmės vykdymo atidėjimas. Tokį išskyrimą įstatymų leidėjas motyvavo tuo, kad tai yra pavojingiausi nusikaltimai (Aiškinamasis raštas, 2019). Šiuo atveju nėra aišku, kas, įstatymų leidėjo nuomone, yra pavojingiausi nusikaltimai, tačiau atsižvelgus į išskirtus BK skyrius, galima teigti, kad toks išskyrimas buvo padarytas atsižvelgus į saugomus teisinius gėrius.

Teismas iš dalies atidėdamas laisvės bausmės vykdymą pagal BK 75 straipsnio 3 dalį turi paskirti nedelsiant, t. y. po nuosprendžio įsiteisėjimo, atliktinos bausmės dalį, kuri turi būti netrumpesnė nei 6 mėnesiai, bet neilgesnė nei 2 metai, o likusią bausmės dalies vykdymą gali atidėti laikotarpiui nuo 1 metų iki 3 metų. BK 92 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad nepilnamečiams nedelsiant atliktinos bausmės dalis negali būti trumpesnė nei 6 mėnesiai, bet neilgesnė nei 1 metai, o likusią bausmės dalį atidėti teismas gali tokiam pačiam terminui, kaip ir pilnamečiams.

Laisvės atėmimo bausmės vykdymas pagal BK 75 straipsnio 3 dalį gali būti iš dalies atidėtas, jeigu asmuo padarė nusikaltimus dėl neatsargumo. Pastebėtina, kad BK yra įtvirtintos 49 nusikalstamų veikų sudėtys, kurių padarymo kaltės forma yra neatsargumas. BK 16 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad nusikalstama veika padaryta neatsargiai, jeigu ji padaryta dėl nusikalstamo pasitikėjimo ar nusikalstamo nerūpestingumo. BK 16 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad nusikalstama veika padaryta dėl nusikalstamo pasitikėjimo, jei ją padaręs asmuo numatė, kad dėl jo veikimo ar neveikimo gali atsirasti BK numatyti padariniai, tačiau lengvabūdiškai tikėjosi jų išvengti. BK 16 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad nusikalstama veika padaryta dėl nusikalstamo nerūpestingumo, jeigu ją padaręs asmuo nenumatė, kad dėl jo veikimo ar neveikimo gali atsirasti BK numatyti padariniai, nors pagal nusikalstamos veikos aplinkybes ir savo asmenines savybes galėjo ir turėjo tai numatyti.

Svarbu ir tai, kad norint iš dalies atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą už nusikaltimų dėl neatsargumo, asmeniui turi būti paskirta didesnė nei 6 metų laisvės

atėmimo bausmė. Taip pat, pažymėtina, kad laisvės atėmimo bausmės vykdymą atidėti galima tik už nusikaltimus, padarytus dėl neatsargumo, tai reiškia du ir daugiau. Taigi, jei asmuo padarytų vieną nusikaltimą dėl neatsargumo ir teismas paskirtų didesnę laisvės atėmimo bausmę nei 6 metų laisvės atėmimo bausmė, jos vykdymo atidėti nebūtų galima. Pavyzdžiui, tokia situacija galėtų susidaryti, jei asmuo būtų nubaustas pagal BK 132 straipsnio 3 dalį, 176 straipsnio 1 dalį, 256 straipsnio 2 dalį, 275 straipsnio 2 dalį, 276 straipsnio 2 dalį, 278 straipsnio 2 dalį, 280 straipsnio 2 dalį, 281 straipsnio 5 ir 6 dalis, nes šių straipsnių sankcijose numatyta galimybė skirti laisvės atėmimo bausmę ilgesnę nei 6 metai. Nagrinėjant naujausią teismų praktiką pavyko rasti vieną teismo priimtą sprendimą, kuriame asmeniui už nusikalstamų veikų, numatytų BK 281 straipsnio 6 dalyje ir 144 straipsnyje, padarymą teismas paskyrė 8 metų ir 6 mėnesių laisvės atėmimo bausmę. Teismas svarstė galimybę iš dalies atidėti bausmės vykdymą pagal BK 75 straipsnio 3 dalį, tačiau atsižvelgęs į tai, kad nuteistasis nusikalstamas veikas padarė būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, pervertino savo sugebėjimą vairuoti, sukėlė eismo įvykį, kurio metu žuvo trys žmonės, vienam buvo sunkiai sutrikdyta sveikata bei dar vienam asmeniui nesunkiai sutrikdyta sveikata. Teismas pažymėjo, kad aplinkybės dėl laisvės atėmimo bausmės galimo neigiamo poveikio nuteistojo šeimyniniams, socialiniams ir darbiniais ryšiams bei žalos atlyginimui, nėra proporcingos padarytos veikos pobūdžiui, pavojingumui, sukeltiems padariniais, dėl ko būtų galima taikyti dalinį bausmės vykdymo atidėjimą (Kauno apygardos teismo 2021 m. sausio 8 d. nuosprendis Nr. 1-37-593/2021). Taigi, galima daryti išvadą, kad dalinis bausmės vykdymas už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus, kai skiriama didesnė nei 6 metų laisvės atėmimo bausmė, yra taikomos retai, nes teismai tik išskirtiniais atvejais skiria tokios trukmės bausmę, o dažniau yra skiriamos trumpesnė trukmės nei 6 metai laisvės atėmimo bausmės ir taikomas visiškas bausmės vykdymo atidėjimas pagal BK 75 straipsnio 2 dalį¹³.

Kitas BK 75 straipsnio 3 dalyje numatytas pagrindas iš dalies atidėti laisvės atėmimo bausmę yra tai, kad asmuo yra nubaustas laisvės atėmimo bausme daugiau kaip ketveriems metams už vieną ar kelis nesunkius ar apysunkius tyčinius nusikaltimus. BK 11 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad nesunkus nusikaltimas yra nusikaltimas, už kurio padarymą baudžiamajame įstatyme numatyta laisvės atėmimo bausmė neviršija 3 metų. To paties straipsnio 4 dalyje numatyta, kad apysunkis nusikaltimas yra toks nusikaltimas, už kurio padarymą baudžiamajame įstatyme numatyta laisvės atėmimo bausmė nuo 3 iki 6 metų.

¹³ P vz. žr. Šiaulių apygardos teismo 2023 m. sausio 25 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-33-309/2023, Panevėžio apygardos teismo 2023 m. sausio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-5-768/2023, Kauno apygardos teismo 2024 m. gegužės 13 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-248-397/2024.

Pavyzdžiui, Klaipėdos apygardos teismas 2025 m. sausio 30 d. nutartyje nustatė, kad nuteistasis V. U. Buvo nuteistas 4 metų ir 6 mėnesių laisvės atėmimo bausme, už baudžiamojo nusižengimo, tyčinius nesunkius ir apysunkius nusikaltimus, dėl to V. U. atžvilgiu egzistavo formalus pagrindas taikyti bausmės vykdymo atidėjimą pagal BK 75 straipsnio 3 dalį (Klaipėdos apygardos teismo 2025 m. sausio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-7-1069/2025).

Kitas BK 75 straipsnio 3 dalyje numatytas pagrindas iš dalies atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą – asmuo turi būti nuteistas ne daugiau kaip penkeriems metams už sunkų nusikaltimą, išskyrus sunkius nusikaltimus, numatytus BK XV, XVI, XVIII, XX, XXI, XXIII, XXXIII, XXXV, XXXVII, XLII ir XLIV skyriuose. BK XV skyriuje įtvirtinta nusikaltimai žmoniškumui ir karo nusikaltimai, XVI skyriuje – nusikaltimai Lietuvos valstybės nepriklausomybei, teritorijos vientisumui ir konstitucinei santvarkai, XVIII skyriuje – nusikaltimai žmogaus sveikatai, XX skyriuje – nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai žmogaus laisvei, XXI skyriuje – nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai žmogau seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, XXIII skyriuje – nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai vaikui ir šeimai, XXXIII skyriuje – nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, XXXV skyriuje – nusikaltimai visuomenės saugumui, XXXVII skyriuje – nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, susiję su disponavimo narkotinėmis ir psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis, XLII skyriuje – nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valdymo tvarkai, XLIV – nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai dorovei. BK 11 straipsnio 5 d. įtvirtinta, kad sunkus nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurio padarymą BK straipsnio sankcijoje nurodyta laisvės atėmimo bausmės trukmė viršija 6 metus, bet neviršija 10 metų. Kaip minėta, 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojusiais BK pakeitimais BK 75 straipsnio 3 dalis buvo papildyta XLII skyriumi, manytina, kad šis pakeitimas yra siejamas su šių dienų kontekste vykstančiais įvykiais. Pavyzdžiui, Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. sausio 29 d. nutartyje nustatė, kad yra formalus pagrindas taikyti dalinį laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą asmeniui, nuteistam už BK 292 straipsnio 3 dalyje numatytus nusikaltimus (du epizodai) (Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. sausio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-75-627/2025). Pasikeitus reguliavimui buvo panaikinta galimybė už sunkaus nusikaltimo, įtvirtinto BK 292 straipsnio 3 dalyje, padarymą taikyti dalinį bausmės vykdymo atidėjimą, nes BK 75 straipsnio 3 dalis buvo papildyta XLII skyriumi, kuriame ir yra įtvirtintas šis nusikaltimas. Tačiau pažymėtina, kad toks teisinis reguliavimas turi būti taikomas tik po 2025 m. vasario 1 d. padarytiems nusikaltimams, nes naujas teisinis reguliavimas sunkina asmenų teisinę

padėtį, o pagal BK 3 straipsnio 2 dalį tik toks baudžiamasis įstatymas, kuris švelnina nusikalstamą veiką padariusio asmens teisinę padėtį, turi grįžtamąją galią.

Pastebėtina, kad nuteisti asmenys ir/ar jų gynėjai teismų prašo taikyti dalinį laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą, nors asmenys nuteisti už BK 260 straipsnyje įtvirtintų sunkių nusikaltimų padarymą. Teismai, šiuo atveju, nustato, kad nėra pagrindo tokiems asmenims taikyti bausmės vykdymo atidėjimo, nes BK 260 straipsnis yra įtvirtintas BK XXXVII skyriuje¹⁴. Šiuo metu galiojančio teisinio reguliavimo kontekste, pažymėtina, kad dėl už minėtų sunkių nusikaltimų padarymo paskirtų bausmių vykdymo atidėjimą, galima būtų spręsti pagal BK 75 straipsnio 4 dalį.

Teismai yra linkę taikyti dalinį laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą, kai asmens padarytas sunkus nusikaltimas nepatenka į BK skyrius, kuriuose numatyti nusikaltimai, už kurių padarymą, bausmės vykdymo atidėjimas negalimas. Pažymėtina, kad nustačius, kad egzistuoja BK 75 straipsnio 3 dalyje formalūs dalinio bausmės vykdymo atidėjimo pagrindai, būtina nustatyti BK 75 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą pagrindą, kad bausmės tikslai bus pasiekti iš dalies atidėjus jos vykdymą. Pavyzdžiui, Vilniaus apygardos teismas nustatė, kad asmuo buvo nuteistas už BK 180 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto sunkaus nusikaltimo padarymą laisvės atėmimo bausme 3 metams ir 6 mėnesiams, taigi atitiko BK 75 straipsnio 3 dalyje, nustatytas sąlygas. Teismas atsižvelgdamas į nuteistojo asmenybę konstatavo, kad yra ir BK 75 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas dalinio bausmės vykdymo atidėjimo pagrindas ir paskyrė 1 metų ir 6 mėnesių nedelsiant vykdytinos bausmės dalį, o likusių 2 laisvės atėmimo bausmės vykdymą atidėjo 2 metams ir 6 mėnesiams bei paskyrė BK 75 straipsnio 6 dalies 5 ir 8 punktuose numatytus įpareigojimus ir BK 69 straipsnyje numatytą baudžiamojo poveikio priemonę (Vilniaus apygardos teismo 2024 m. spalio 1 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-416-932/2025). Kitoje byloje teismas asmeniui už nusikaltimų, numatytų BK 199 straipsnio 3 dalyje ir 199² straipsnio 2 dalyje, padarymą paskyrė 4 metų ir 8 mėnesių laisvės atėmimo bausmę. Teismas atsižvelgė į tai, kad asmuo neturi jokių neigiamai jį charakterizuojančių savybių, išskyrus buvusius teistumus, taikė dalinį laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą ir nustatė nuteistajam nedelsiant vykdyti 8 mėnesių laisvės atėmimo bausmę, o likusią dalį atidėjo 3 metų laikotarpiui (Kauno apygardos teismo 2024 m. balandžio 29 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. Nr. 1-75-888/2024).

Pažymėtina, kad įstatymų leidėjo požiūris dėl bausmės vykdymo atidėjimo už sunkių nusikaltimų padarymą nuo BK įsigaliojimo kito. Pirminėje BK redakcijoje nebuvo

¹⁴ Žr. Kauno apygardos teismo 2024 m. liepos 29 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-222-493/2024, Kauno apygardos teismo 2024 m. lapkričio 19 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-355-928/2024.

numatyta galimybė atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą už sunkaus nusikaltimo padarymą. 2015 m. kovo 19 d. įstatymu Nr. XII-1554 buvo pakeistas BK 75 straipsnis ir buvo įtraukta, nors ir netiesiogiai, kad bausmės vykdymas gali būti atidėtas ir už sunkius tyčinius nusikaltimus, išskyrus labai sunkius (Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 27,..., 2015). 2017 m. rugsėjo 28 d. įstatymu Nr. XIII-653 įstatymų leidėjas pašalino galimybę atidėti bausmės vykdymą už sunkius nusikaltimus (Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 43,..., 2017). 2019 m. birželio 27 d. įstatymu Nr. XIII-2263 įstatymų leidėjas sugrąžino galimybę atidėti bausmės vykdymą už sunkius nusikaltimus, šį kartą tiesiogiai, tačiau nustatė tik dalinį bausmės vykdymo atidėjimą (Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 42,..., 2019).

BK 75 straipsnio 4 dalis buvo įtraukta po 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojusių BK pakeitimų. BK 75 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad asmeniui, nuteistam laisvės atėmimu už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus arba už vieną ar kelis nesunkius, apysunkius ar sunkius tyčinius nusikaltimus, teismas, remdamasis BK 54 straipsnio 3 dalimi, gali visiškai arba iš dalies atidėti paskirtos bausmės vykdymą nuo 1 iki 3 metų. Taigi, šiuo atveju galimos situacijos, kai teismai taikys arba visišką bausmės vykdymo atidėjimą arba dalinį. Šiuo atveju yra numatyta, kad teismas gali nustatyti bausmės vykdymo atidėjimo terminą nuo 1 iki 3 metų, tačiau nenumatyta, kokį laisvės atėmimo bausmės dydį teismai, taikydami dalinį bausmės vykdymo atidėjimą, gali paskirti asmeniui atlikti iš karto. Taigi, įstatymų leidėjas tokį sprendimą paliko teismo diskrecijai.

Teismai taikydami BK 75 straipsnio 4 dalį turi nustatyti ir BK 54 straipsnio 3 dalies pagrindą, kuris numato, kad laisvės atėmimo bausmės vykdymas turi aiškiai prieštarauti teisingumo principui. BK 54 straipsnio 3 dalyje taip pat įtvirtinta nuostata, kad teismas gali paskirti kitokią bausmę nei numatyta straipsnio sankcijoje, jei straipsnio sankcijoje įtvirtintų bausmių skyrimas aiškiai prieštarautų teisingumo principui. LAT formuojama teismų praktika, kad taikant BK 54 straipsnio 3 dalį turi būti nustatyta tokia aplinkybių visuma, dėl kurių bausmė, nors formaliai atitinka visas bausmės skyrimo nuostatas, tačiau ji nepasiekia visų savo tikslų, nurodytų BK 41 straipsnio 2 dalyje, arba atvirkščiai – pasiekia iš esmės tik vieną – nubaudimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-449-942/2016¹⁵). Taikant BK 54 straipsnio 3 dalį labai svarbi yra kaltininko asmenybė, kurios vertinimas gali suponuoti išvadą, kad net minimalios įstatymo sankcijoje nurodytos laisvės atėmimo bausmės paskyrimas už

¹⁵ Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-235-648/2017, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-233-975/2021.

nusikaltimą, padarytą byloje nustatytais aplinkybėmis, nebūtų teisingas. Vertinant kaltininko asmenybės pavojingumą, svarbų vaidmenį atlieka kaltininko nusikalstamo elgesio priežastys ir motyvai, asmenybės ypatumai, užsiėmimas, ankstesnis elgesys prieš nusikalstamos veikos padarymą, taip pat nusikalstamos veikos darymo metu ir po nusikalstamos veikos padarymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2024 m. gruodžio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-262-511/2024¹⁶). Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad taikant bausmės vykdymo atidėjimą pagal 2025 m. vasario 1 d. įsigaliojusią BK 75 straipsnio 4 dalies redakciją, teismas turi vadovautis tais pačiais teismų praktikoje suformuotais kriterijais, kaip ir nustatant, kad bausmės, kuri numatyta straipsnio sankcijoje, skyrimas prieštarauja teisingumo principui (Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. vasario 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-47-843/2025).

Pažymėtina, kad Romualdas Drakšas 2020 metais straipsnyje teigė, kad teismas atidėdamas bausmės vykdymą palengvina nuteistojo teisinę padėtį ir paskiria švelnesnę nei BK straipsnio sankcijoje, už tam tikrą nusikalstamą veiką, numatytą bausmę, todėl galima teigti, kad BK 54 straipsnio 3 dalyje numatytas švelnesnės bausmės skyrimas iš dalies apima ir bausmės vykdymo atidėjimą (Drakšas, 2020, p. 474). Įstatymų leidėjas įtvirtindamas bausmės vykdymo atidėjimą, jei realus bausmės vykdymas prieštarautų teisingumo principui, tiesiogiai įtvirtino Romualdo Drakšo teiginį ir galiojančio teisinio reguliavimo kontekste. BK 54 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad teismas gali ne tik skirti švelnesnę bausmę nei numatyta BK straipsnio sankcijoje, tačiau ir atidėti bausmės vykdymą, jei tai prieštarauja teisingumo principui.

Pasikeitus teisiniam reguliavimui susiklosto tokios situacijos, kad net ir nesant sąlygų taikyti dalinį bausmės vykdymo atidėjimą pagal BK 75 straipsnio 3 dalį, tačiau teismas nustato, kad realus bausmės vykdymas prieštarauja teisingumo principui ir bausmės vykdymą atideda visiškai pagal BK 75 straipsnio 4 dalį. Pavyzdžiui, Vilniaus apygardos teismas 2025 m. vasario 26 d. nuosprendyje nustatė, kad yra pagrindas asmeniui nuteistam už vieną nesunkų nusikaltimą, numatytą BK 259 straipsnio 1 dalyje, ir vieną sunkų nusikaltimą, numatytą BK 260 straipsnio 1 dalyje, visiškai atidėti paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymą remiantis BK 75 straipsnio 4 dalimi. Teismas sprendimą atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą motyvavo tuo, kad nuteistasis padėjo išaiškinti nusikalstamos veikos aplinkybes, nevengė atsakomybės, neklaidino teisėsaugos institucijų atstovų, prisidėjo prie operatyvaus nusikalstamų veikų padarymo aplinkybių išaiškinimo. Taip pat

¹⁶ Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 1 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-348/2013, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. birželio 1 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-187-976/2023.

teismas atsižvelgė į tai, kad nuteistojo veiksmai nebuvo iš anksto suplanuoti, jie buvo nulemti lengvabūdiško požiūrio į veiksmus ir galinčias kilti pasekmes, siekio padėti pažįstamam, kuris taip pat vartojo psichotropines medžiagas. Teismas nustatė, kad nuteistasis disponavo psichotropinėmis medžiagomis neturėdamas tikslo jų platinti, o išplatino tik vienam asmeniui, kuris įkalbėjo nuteistąjį. Be to, teismas pažymėjo, kad nuteistasis laikomas neteistu, buvo teistas už visiškai kitokio pobūdžio nusikalstamą veiką, numatytą BK 284 straipsnio 1 dalyje, ją padarė būdamas nepilnametis bei nėra baustas administracine tvarka (Vilniaus apygardos teismo 2025 m. vasario 26 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-131-935/2025).

Kitoje byloje Vilniaus apygardos teismas nusprendė, kad nuteistajam D. U. už sunkaus nusikaltimo, numatyto BK 260 straipsnio 1 dalyje, padarymą yra pagrindas visiškai atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą remiantis BK 75 straipsnio 4 dalimi. Tokį sprendimą motyvavo atsižvelgęs į tai, kad nuteistasis D. U. anksčiau neteistas, naujų ikiteisminių tyrimų jo atžvilgiu nėra pradėta, administracine tvarka D. U. baustas už Kelių eismo taisyklių pažeidimus ir už alkoholinių gėrimų vartojimą, kai tai darė būdamas jaunesnis nei 20 metų, paskirtos baudos sumokėtos. Teismas pažymėjo tai, kad nuteistojo D. U. elgesys po nusikalstamos veikos padarymo pasikeitė, nuteistasis pradėjo dirbti, darbovietės charakterizuojamas teigiamai, pradėjo atsakingiau žiūrėti į mokslus, mokosi apdailininko specialybės. Teismas taip pat atsižvelgė į tai, kad nuteistojo nusikalstami veiksmai buvo nulemti lengvabūdiško požiūrio į galinčias kilti pasekmes. Kartu su nuteistuoju gyvenanti D. J. paaiškino, kad su nuteistuoju veda bendrą ūkį, o tai reiškia, kad nuteistasis palaiko pakankamai tvirtus socialinius ryšius, galinčius jam daryti teigiamą įtaką. Teismas sprendė, kad paminėti duomenys, pagrindžia, kad nuteistasis po nusikalstamos veikos padarymo pakeitė gyvenimo būdą ir elgesį tinkama linkme, siekia kurti ir įtvirtinti socialinius, ekonominius ryšius, o tai parodo, kad nuteistasis įsitvirtinęs visuomenėje (Vilniaus apygardos teismo 2025 m. kovo 13 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-69-1058/2025).

Vertinant, šias dvi Vilniaus apygardos teismo išnagrinėtas bylas, galima teigti, kad abi bylos buvo susijusios su psichotropinių medžiagų platinimu, bet nusikalstamų veikų padarymo aplinkybės buvo skirtingos. 2025 m. vasario 26 d. išnagrinėtoje byloje buvo nustatytas vienetinis psichotropinių medžiagų platinimo epizodas ir medžiagos buvo parduotos pažįstamam asmeniui, jo prašymu, o 2025 m. kovo 13 d. byloje buvo konstatuoti keli psichotropinių medžiagų platinimo epizodai, kurie tęsėsi 2022 – 2023 m. Tačiau teismas abejose situacijose visiškai atidėjo laisvės atėmimo bausmės vykdymą pagal BK 75 straipsnio 4 dalį. Taigi, šiuo atveju, formuojama teismų praktika, kad nors ir

nusikaltimas patenka į BK skyrių, už kuriame įtvirtinto sunkaus nusikaltimo padarymą negalima taikyti net dalinio laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimo pagal BK 75 straipsnio 3 dalį, tačiau bausmės vykdymas atidedamas pagal BK 75 straipsnio 4 dalį.

Taigi, dalinis bausmės vykdymo atidėjimas buvo įtvirtintas BK, siekiant sumažinti kalinių skaičių Lietuvoje. Pastebėtina, kad dalinis bausmės vykdymas už dėl neatsargumo padarytus nusikaltimus yra taikomas itin retai, nes teismai įprastai neskiria tokios trukmės laisvės atėmimo bausmės, už kurią būtų galima taikyti dalinį, o ne visišką bausmės vykdymo atidėjimą. Teismų praktikoje galima pastebėti, kad už nesunkių, apysunkių ir sunkių nusikaltimų, kurie nepatenka į BK 75 straipsnio 3 dalyje nurodytus skyrius, padarymą, paskirtą laisvės atėmimo bausmę, teismai atsižvelgę į kiekvieną konkrečią situaciją yra linkę iš dalies atidėti jos vykdymą. Pastebėtina, kad įsigaliojus 2025 m. vasario 1 d. BK pakeitimams, formuojama teismų praktika, kad kai net dalinis bausmės vykdymas negalimas, pagal BK 75 straipsnio 3 dalį, nes nusikaltimai patenka į išskirtus BK skyrius, teismai taiko BK 75 straipsnio 4 dalį ir atideda bausmės vykdymą.

IŠVADOS

1. Bausmė yra valstybės prievartos priemonė, kuri gali būti skiriama tik teismo apkaltinamuoju nuosprendžiu asmeniui, padariusiam nusikalstamą veiką. Skiriant bausmę turi būti pasiekiami BK 41 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti tikslai.
2. Autoriaus nuomone, bausmės vykdymo atidėjimas – tai baudžiamosios atsakomybės forma, kurios esmė yra realios bausmės neatlikimas arba bausmės dalies atlikimas, teismui nustačius laikotarpį, per kurį nuteistasis turi vykdyti paskirtas poveikio priemones ir pareigas.
3. Arešto bausmės vykdymo atidėjimas BK įtvirtintas siekiant sumažinti kalinių skaičių Lietuvoje, tačiau arešto bausmės vykdymo atidėjimas teismų praktikoje taikomas retai. Teismai, atidedami bausmės vykdymą, sprendimą atidėti bausmės vykdymą nepakankamai motyvuoja, neatsižvelgia į LAT formuojamą praktiką, o neatidedami bausmės vykdymo paprastai savo sprendimo nemotyvuoja.
4. Visiškas bausmės vykdymo atidėjimas galimas, kai atitinka BK 75 straipsnio 2 dalies arba BK 75 straipsnio 4 dalies sąlygas bei teismas nustato, kad yra pagrindas manyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo. Teismai neturėtų taikyti visiško bausmės vykdymo atidėjimo pagal BK 75 straipsnio 4 dalį, kai asmeniui pagal BK 54 straipsnio 3 dalį skiriama švelnesnė bausmė nei numatyta atitinkamo BK straipsnio sankcijoje, nes taip gali būti formuojamos nebaudžiamumo nuotaikos, nepagarba baudžiamajam įstatymui bei ignoruojami nukentėjusiųjų teisėti interesai.
5. Dalinis bausmės vykdymo atidėjimas galimas, kai atitinka BK 75 straipsnio 3 dalies arba 75 straipsnio 4 dalies sąlygas bei teismas nustato, kad yra pagrindas manyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti asmeniui atlikus tik bausmės dalį. Pastebėtina, kad dalinis bausmės vykdymo atidėjimo institutas teismų praktikoje dažniausiai yra taikomas iš dalies atidedant laisvės atėmimo bausmes, skirtas už tyčinius nesunkius ir apysunkius nusikaltimus. Pažymėtina, kad įsigaliojus 2025 m. vasario 1 d. BK redakcijai, teismai taiko visišką bausmės vykdymo atidėjimo institutą pagal BK 75 straipsnio 4 dalį, kai negalimas net dalinis bausmės vykdymo atidėjimas.

ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

I. Teisės norminiai aktai

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija (1992). *Valstybės žinios*, 33-1014.
2. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (2000). *Valstybės žinios*, 89-2741 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).
3. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas (2002). *Valstybės žinios*, 73-3084.
4. Lietuvos Respublikos probacijos įstatymas (2012). *Valstybės žinios*, 4-108.
5. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (2020 m. liepos 1 d. redakcija). *Valstybės žinios*, 89-2741.
6. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 20, 42, 63, 67, 68, 72, 75, 77, 82, 90, 91, 92, 95, 97, 128, 144, 148, 150, 178, 182, 194, 195, 201, 204, 205, 210, 211, 212, 220, 221, 222, 223, 230, 236, 246, 248, 260, 263, 287, 306 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 228¹ straipsniu įstatymas (2004). *Valstybės žinios*, 108-4030.
7. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 27, 38, 39, 55, 56, 60, 62, 75, 179 ir 187 straipsnių pakeitimo įstatymas (2015). TAR, 04087.
8. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 43, 47, 54, 62, 63, 64, 681, 682, 71, 75, 90, 226 ir 227 straipsnių pakeitimo įstatymas (2017). TAR, 15859.
9. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 42, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 55, 67, 70, 71, 74, 75, 85, 92 ir 243 straipsnių pakeitimo įstatymas (2019). TAR, 11177.
10. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 5, 7, 8, 18, 25, 27, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 47, 48, 51, 52, 54, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 72-2, 74, 75, 76, 82, 84, 85, 87, 89, 90, 92, 93, 97, 243, 244 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 5-1, 40-1, 58-1, 72-5, 72-6, 72-7, 72-8 straipsniais įstatymas (2024). TAR, 08214.

II. Specialioji literatūra

11. Abramavičius, A. et al. (2004). *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras. Bendroji dalis (1-98 straipsniai)*. Vilnius: teisinės informacijos centras.
12. Čepas, A., Sakalauskas G. (2009). *Ar prasminga arešto bausmė? Teisės problemos*, 4, p. 5-30 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://teise.org/wp-content/uploads/2016/10/2009-4-cepas-sakalauskas.pdf> [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].

13. Drakšas, R. (2004). *Bausmė; bendrosios teorinės problemos*. Teisė, 52, p. 26-39 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://draksas.lt/wp-content/uploads/2016/06/document4.pdf> [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].
14. Drakšas, R. (2020). *Teisingumo principas kaip bausmės vykdymo atidėjimo prielaida*. Jurisprudencija, Vol. 27 Nr. 2, p. 454-475 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/issue/view/434> [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].
15. Piesliakas, V. (2008). *Lietuvos baudžiamoji teisė. Antroji knyga*. Vilnius: Justitia.
16. Pradel, J. (2001). *Lyginamoji baudžiamoji teisė*. Vilnius: Eugrimas.
17. Simanaitytė, E. (2016). *Bausmės vykdymo atidėjimas ir aktualios jo taikymo problemos*. Teisė, 98, p. 200-213 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/9977/7985> [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].
18. Švedas, G., Abramavičius, A., Prapiestis, J. (2020). *Lietuvos baudžiamoji teisė: bendroji dalis. II knyga*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla Švedas, G. (2006). *Baudžiamosios politikos pagrindai ir tendencijos Lietuvos Respublikoje*. Vilnius: teisinės informacijos centras.
19. Švedas, G. et al. (2019). *Lietuvos baudžiamoji teisė. Bendroji dalis. I knyga*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
20. Švedas, G., Levon, J. (2022). *Arešto bausmės vykdymo atidėjimo instituto probleminiai aspektai Lietuvoje*. Teisė, 123, p. 8-23 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/28078/27347> [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].
21. Švedas, G. (2024). *Atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės reikšmė Lietuvos baudžiamajai politikai*. Teisė, 133, p. 25-41 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/38460/36109> [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].
22. Vaišvila, A. (2004). *Ar kiekvienam įstatymui taikytinas socialinio veiksmingu kriterijus?* Jurisprudencija, 54 (46), p. 6-15 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/2721> [žiūrėta 2025 m. balandžio 19 d.].

III. Teismų praktika

23. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. birželio 10 d. nutarimas. *Valstybės žinios*, 57-2552.

24. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas. *Valstybės žinios*, 81-2903.
25. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutarimas. *Valstybės žinios*, 7-254.
26. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutarimas. TAR, 5659.
27. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-549/2007.
28. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-228/2010.
29. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. kovo 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-149/2011.
30. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. rugsėjo 25 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. Nr. 2K-405/2012.
31. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 1 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-348/2013.
32. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-488/2013.
33. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gegužės 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-168/2014.
34. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. lapkričio 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-386-746/2015.
35. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-266-942/2015.
36. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-47-895/2016.
37. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-108-895/2016.
38. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-132-942/2016.
39. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-18-648/2016.
40. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-396-746/2016.

41. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-449-942/2016.
42. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-179-693/2017.
43. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-235-648/2017.
44. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-268-942/2017.
45. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-8-788/2018.
46. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. liepos 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-217-976/2018.
47. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-258-222/2018.
48. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-171-697/2019.
49. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-180-1073/2019.
50. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-268-693/2019.
51. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-64-495/2020.
52. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. birželio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-163-788/2020.
53. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-53-697/2021.
54. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-244-976/2021.
55. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-233-976/2021.
56. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-192-511/2021.
57. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-147-788/2022.

58. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-197-719/2022.
59. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 31 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-18-697/2023.
60. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. vasario 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-45-654/2023.
61. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. birželio 1 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-187-976/2023.
62. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. rugsėjo 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-203-976/2023.
63. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2024 m. birželio 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-111-976/2024.
64. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2024 m. gruodžio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-262-511/2024.
65. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. vasario 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-1-813/2025.
66. Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-101-843/2025.
67. Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. sausio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-75-627/2025.
68. Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. vasario 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-47-843/2025.
69. Kauno apygardos teismo 2021 m. sausio 8 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-37-593/2021.
70. Šiaulių apygardos teismo 2023 m. sausio 25 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-39-309/2023.
71. Panevėžio apygardos teismo 2023 m. sausio 27 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-5-768/2023.
72. Klaipėdos apygardos teismo 2023 m. gruodžio 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-273-526/2023.
73. Kauno apygardos teismo 2023 m. gruodžio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-655-737/2023.
74. Kauno apygardos teismo 2024 m. balandžio 29 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-75-888/2024.

75. Kauno apygardos teismo 2024 m. gegužės 13 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-248-397/2024.
76. Šiaulių apygardos teismo 2024 m. birželio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-175-951/2024.
77. Kauno apygardos teismo 2024 m. liepos 29 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-222-493/2024.
78. Vilniaus apygardos teismo 2024 m. spalio 1 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-416-932/2025.
79. Kauno apygardos teismo 2024 m. lapkričio 19 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-355-928/2024.
80. Šiaulių apygardos teismo 2025 m. sausio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-23-519/2025.
81. Klaipėdos apygardos teismo 2025 m. sausio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-7-1069/2025.
82. Vilniaus apygardos teismo 2025 m. vasario 3 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-122-957/2025.
83. Vilniaus apygardos teismo 2025 m. vasario 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-16-1036/2025.
84. Kauno apygardos teismas 2025 m. vasario 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-59-593/2025.
85. Šiaulių apygardos teismo 2025 m. vasario 12 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-50-951/2025.
86. Panevėžio apygardos teismo 2025 m. vasario 14 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-22-531/2025.
87. Kauno apygardos teismo 2025 m. vasario 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-42-844/2025.
88. Kauno apygardos teismo 2025 m. vasario 21 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-182-876/2025.
89. Panevėžio apygardos teismo 2025 m. vasario 24 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-37-581/2025.
90. Vilniaus apygardos teismo 2025 m. vasario 26 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-131-935/2025.
91. Kauno apygardos teismo 2025 m. vasario 27 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-100-844/2025.

92. Kauno apygardos teismo 2025 m. kovo 5 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-194-593/2025.
93. Vilniaus apygardos teismo 2025 m. kovo 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-63-929/2025.
94. Vilniaus apygardos teismo 2025 m. kovo 13 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-69-1058/2025.
95. Telšių apylinkės teismo Telšių rūmų 2025 m. vasario 3 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-36-1219/2025.
96. Utenos apylinkės teismo Utenos rūmų 2025 m. vasario 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-126-373/2025.
97. Tauragės apylinkės teismo Šilutės rūmų teismo 2025 m. vasario 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-19-750/2025.
98. Šiaulių apylinkės teismo Šiaulių rūmų 2025 m. vasario 5 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-47-1183/2025.
99. Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2025 m. vasario 5 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-276-1225/2025.
100. Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų 2025 m. vasario 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-311-946/2025.
101. Marijampolės apylinkės teismo Marijampolės rūmų 2025 m. vasario 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-97-537/2025.
102. Tauragės apylinkės teismo Tauragės rūmų 2025 m. vasario 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-119-384/2025.
103. Utenos apylinkės teismo Zarasų rūmų 2025 m. vasario 10 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-89-420/2025.

IV. Kiti šaltiniai

104. Aiškinamasis raštas dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 42, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 55, 67, 70, 71, 74, 75, 85, 92 ir 243 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (2019) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/68cf7c10195a11e9bd28d9a28a9e9ad9?jfwid=dx5cs7g5c> [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].
105. Nuteistųjų arešto bausmė skaičiaus, sudėties ir jų kaitos suvestinė (2022) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://kalejimai.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2023/11/yHDVTLaloow.xlsx> [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].

106. Nuteistųjų arešto bausme skaičiaus, sudėties ir jų kaitos suvestinė (2023) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://kalejimai.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/3/xYLP_TIAgD4.xlsx [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].
107. Lietuvos teismai. Veiklos ataskaita (2024) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2024/03/liuvos-teismai-ataskaita-2023-m..pdf> [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].
108. Nuteistųjų arešto bausme skaičiaus, sudėties ir jų kaitos suvestinė (2024) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: [https://kalejimai.lrv.lt/public/canonical/1738593546/2041/nuteistuju%20arestu%20sudeties%20ataskaita%202024%20\(metine%20DVS\).xlsx](https://kalejimai.lrv.lt/public/canonical/1738593546/2041/nuteistuju%20arestu%20sudeties%20ataskaita%202024%20(metine%20DVS).xlsx) [žiūrėta 2025 m. balandžio 6 d.].
109. Milžiniško atgarsio sulaukusioje teisėjų korupcijos byloje paskelbtas verdiktas: dėmių nenusiplovė ir teisėjai, ir Druskininkų meras (2025) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/liuvosdiena/kriminalai/2025/04/10/news/milzinisko-atgarsio-sulaukusioje-teiseju-korupcijos-byloje-skebias-verdiktas-tarp-kaltinamuju-ir-druskininku-meras-r-m-37299645> [žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d.].
110. Malinauskui korupcijos byloje skirta 60 tūkst. eurų bauda, eksteisėjams – baudos (2025) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://www.lrt.lt/naujienos/liuvoje/2/2534079/malinauskui-teiseju-korupcijos-byloje-uz-piktnaudziavima-skirta-60-tukst-euru-bauda?srsId=AfmBOooSu5yUHm7RJ0nHh2uZcLGDWkaEKUaitTqayL68w7HpF_v98r05 [žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d.].

SANTRAUKA

Bausmės vykdymo atidėjimas

Benas Žulys

Šiame magistro darbe nagrinėjamas bausmės vykdymo atidėjimo institutas analizuojant BK nuostatas, mokslinius šaltinius bei aktualiausią teismų praktiką. Šio instituto esmė atskleidžiama per teismų priimtus sprendimus dėl nuteistojo bausmės vykdymo atidėjimo. Nagrinėjant darbo temą siekiama atskleisti aplinkybes, į kurias teismas turi atsižvelgti, taikydamas asmeniui bausmės vykdymo atidėjimą, bei apžvelgiamos BK 75 straipsnio 4 dalies taikymo galimybės ir ribos.

Darbe pateikiama skirtingų autorių formuluojama bausmės samprata, aptariami bausmės tikslai, svarbiausi bausmės požymiai bei pateikiamos LAT praktikoje formuojamos aplinkybės, į kurias teismai turi atsižvelgti skirdami bausmes. Analizuojama skirtingų autorių pateikiama bausmės vykdymo atidėjimo samprata. Darbe aptariamas arešto bausmės vykdymo tikslingumas, nagrinėjama LAT praktika, kurioje nustatytos aplinkybės, į kurias teismai turi atsižvelgti sprendžiant dėl bausmės vykdymo atidėjimo.

Pabrėžiama, kad bausmės vykdymo atidėjimo skyrimas yra išimtai teismo teisė, tačiau neatidedant bausmės vykdymo teismai pagal BK 75 straipsnio 9 dalį turi motyvuoti tokį sprendimą. Nurodoma dalinio bausmės vykdymo atidėjimo įtvirtinimo BK pagrindinė priežastis, pateikiamas lingvistinis BK 75 straipsnio 3 dalies aiškinimas. Aptariamos galimybės bausmės vykdymą atidėti visiškai pagal BK 75 straipsnio 4 dalį, kai yra negalimas dalinis bausmės vykdymo atidėjimas. Darbe aptariamas visiško bausmės vykdymo atidėjimo taikymo sąlygų skirtumas tarp pilnamečių ir nepilnamečių. Taip pat pateikiamos LAT praktikoje formuojamos aplinkybės, kurioms esant teismai neturėtų taikyti bausmės vykdymo atidėjimo, nebent būtų nustatomos išskirtinės aplinkybės.

SUMMARY

Suspension of Punishment Execution

Benas Žulys

This Master's thesis examines the institution of suspension of punishment execution by analysing the provisions of the CC, scientific sources and the most relevant case law. The purpose of this institute is revealed through the case law on the suspension of punishment execution of the sentence. The aim of the work is to provide the circumstances which the court must take into account when suspending the execution of a punishment and to review the possibilities and limits of the application of Article 75(4) of the CC.

The work presents the concept of punishment as formulated by different authors, discusses the objectives of punishment, the most important features of punishment, and presents the circumstances which the courts must take into account when imposing sentences, as formulated in the Supreme Court's of Lithuania practice. The concept of suspension of punishment execution as presented by different authors is analysed. The work discusses the appropriateness of the execution of a custodial sentence, and examines the Supreme Court's of Lithuania case-law, which establishes the circumstances that courts must take into account when deciding on the suspension of punishment execution.

It is emphasised that the imposition of a suspension of punishment execution is a prerogative of the court, but in the absence of a suspension of sentence, the courts are required to give reasons for their decision under Article 75(9) of the CC. The main reason for the introduction of partial suspension of sentence in the CC is given, as well as a linguistic interpretation of Article 75(3) CC. It discusses the possibility of suspending the execution of the punishment in full accordance to Article 75(4) of the CC when partial suspension of the punishment is not possible. The work discusses the difference between the conditions for the application of full suspension of punishment execution for adults and minors. It also sets out the circumstances in the case law of the Supreme Court of Lithuania under which courts should not suspend the execution of a sentence unless exceptional circumstances are established.